

Onsdagen den 19 juni

Kl. 09.00–12.39

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 29 maj justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Johan Hedin* (C) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 20 juni, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Abir Al-Sahlani* (C).

§ 3 Avsägelse

Talmannen meddelade
att *Josef Fransson* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i försvarsutskottet,
att *Jörgen Warborn* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i Europarådets svenska delegation och
att *Annicka Engblom* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i Europarådets svenska delegation.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade
att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Annicka Engblom* som ledamot i Europarådets svenska delegation och *Arin Karapet* som suppleant i Europarådets svenska delegation samt
att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Sven-Olof Sällström* som ledamot i försvarsutskottet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i försvarsutskottet
Sven-Olof Sällström (SD)

ledamot i Europarådets svenska delegation
Annicka Engblom (M)

suppleant i Europarådets svenska delegation
Arin Karapet (M)

§ 5 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i socialförsäkringsutskottet skulle ökas från 30 till 31.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 6 Val av extra suppleant

Val av extra suppleant i socialförsäkringsutskottet företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Ida Gabrielsson (V)

§ 7 Meddelande om återrapportering från Europeiska rådets möte

Talmannen meddelade att *måndagen den 24 juni kl. 15.00* skulle återrapportering från Europeiska rådets möte den 20–21 juni äga rum.

§ 8 Anmälan om avskrivning av proposition

Talmannen meddelade att han den 18 juni avskrivit prop. 2017/18:285 *Avtal om politisk dialog om samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kuba, å andra sidan* samt de med anledning av propositionen väckta motionerna 2018/19:43 och 67.

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2018/19:259

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:259 Lagföring av IS-medlemmar

av Mikael Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 24 juni.

Stockholm den 31 maj 2019

Justitiedepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionsschef

Interpellation 2018/19:274

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:274 Försäljning av sälprodukter

av Runar Filper (SD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 22 augusti 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 11 juni 2019

Näringsdepartementet

Jennie Nilsson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 10 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till civilutskottet:

RiR 2019:20 Stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande

§ 11 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelser

2018/19:123 och 140 till näringsutskottet

2018/19:144 till utbildningsutskottet

2018/19:152 till civilutskottet

2018/19:153 till näringsutskottet

§ 12 Riksrevisionens rapport om jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU14
Riksrevisionens rapport om jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken (skr. 2018/19:97)
föredrogs.

Anf. 1 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Riksrevisionen har inkommit med en rapport om jämställdhetsintegrering och integrationspolitiken. Och regeringen har besvarat den i sin skrivelse. Regeringen ser väldigt positivt på Riksrevisionens arbete och anser att man med ledning av förslagen i rapporten kan ytterligare förstärka och förbättra sitt arbete.

Vi socialdemokrater i utskottet tycker att regeringens reaktion på rapporten är positiv och att man tar det till sig på ett bra sätt.

När det gäller Riksrevisionens synpunkter vill vi särskilt peka på att de ser en förbättring i fråga om hur man rapporterar och i olika material, till exempel i finansplaner och den ekonomiska politiken, anger ett jämställdhetsperspektiv. Det har blivit bättre sedan den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen tillträdde. Det finns en progression i det arbetet, även om det naturligtvis, precis som Riksrevisionen mycket riktigt påpekar, kan bli ännu bättre. Men det är något som vi ser positivt på.

Det finns anledning att påpeka att regeringen tar de här frågorna på väldigt stort allvar. Man satsar hårt för att lyfta upp frågorna och driva dem framåt. Vår uppfattning är att det med anledning av detta skulle räcka att lägga rapporten till handlingarna. Det är som sagt ett positivt bemötande. Men Liberalerna har inkommit med en motion. De vill tillföra jämställdhetspolitiska mål med anledning av rapporten.

Vi socialdemokrater tycker inte att det är nödvändigt. Vi har därför en reservation i betänkandet. Jag vill yrka bifall till vår S-V-MP-reservation.

I övrigt kan det inte nog understrykas hur viktigt det här arbetet är. Vi är väldigt positiva till att det förs fram.

Anf. 2 CICZIE WEIDBY (V):

Herr talman! Vi ska nu diskutera en rapport från Riksrevisionen som heter något så tungvrickande som *Jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken – ett outnyttjat verktyg*. I den rapporteras att målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla, oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Enligt de jämställdhetspolitiska målen ska kvinnor och män ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Ett delmål är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Herr talman! Trots detta är utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden väsentligt lägre än både inrikes födda kvinnors och utrikes samt inrikes födda mäns. Riksrevisionen konstaterade 2015 att trots att regeringens etableringsreform bland annat syftade till att öka förutsättningarna för kvinnors deltagande i arbetsmarknadsrelaterade insatser hade

detta inte kommit till stånd i någon större utsträckning. Dessutom bedömde OECD 2016 att Sverige behöver utveckla insatser för att utrikes födda kvinnor i större utsträckning ska etableras på arbetsmarknaden.

Vad blev då resultatet av granskningen, herr talman? Jo, även om integrationen varit ett högt prioriterat område och kunskap om stora könsskillnader funnits länge visar Riksrevisionen att de granskade dokumenten inte i tillräcklig utsträckning har jämställdhetsintegrerats.

Trots att jämställdhetsintegrering har varit den huvudsakliga strategin för att genomföra jämställdhetspolitiken sedan 1994 kan Riksrevisionen konstatera att regeringen först från 2015, framför allt i finansplaner och riktlinjer för den ekonomiska politiken, anger att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra all regeringens politik. Detta skifte märks också i styrningen av Arbetsförmedlingen, där regeringen bland annat återinför krav på att verksamheten ska utformas så att den främjar mångfald och jämställdhet.

I regeringens avsnitt om integration respektive arbetsmarknad i budgetpropositionerna har man kommit olika långt med att jämställdhetsintegrera beskrivningarna, analysen och de framåtsyftande delarna. Från 2015 har regeringen i större utsträckning tagit hänsyn till kön i sina beskrivningar, identifierade utmaningar och ambitioner. Men trots att beskrivningarna ofta visar på stora könsskillnader lämnas de även efter 2015 i stor utsträckning utan någon förklarande analys.

Däremot anger regeringen i de allra flesta granskade dokument riskfaktorer för svag integration och arbetsmarknadsförankring. Det handlar till exempel om kort utbildning, svaga kunskaper i svenska språket, bristande jobbrelaterade nätverk, födelseregion eller funktionsnedsättning. Men det saknas analys av dessa faktorer betydelse för att förklara könsskillnader med arbetsmarknadsanknytning. Med undantag för de senaste åren har det saknats analys av om det finns ytterligare förklaringar till könsskillnader som till exempel det faktum att kvinnor tar ett större omsorgsansvar, könsnormer och könsstereotyper.

Riksrevisionens bedömning är att de granskade dokumenten inte i tillräcklig utsträckning har jämställdhetsintegrerats. Det har under de senaste åren skett en positiv utveckling, men det behövs mer analys av könsskillnadernas orsaker för att man ska kunna utveckla politiken. Även arbetsmarknadspolitikerna behöver redovisas och analyseras så att det är möjligt att följa hur politiken faller ut för utrikes födda kvinnor och män även när de inte längre definieras som nyanlända.

Liberalerna med kompisar vill införa ett nytt delmål i målstrukturen för jämställdhetspolitiken. Det gör de bland annat genom att lägga till ett ord: ”Kvinnor och män, flickor och pojkar som invandrar ska mötas av samma förväntningar på alla områden i det svenska samhället och ha samma rättigheter och möjligheter att skapa sig ett självständigt liv i Sverige.” En undrar ju varför det är så viktigt att lägga till ordet ”invandrar”. När man säger ”kvinnor och män, flickor och pojkar” innefattar det alla. Det är som om det skulle råda fullständig jämställdhet bland alla svenskfödda.

Herr talman! Vänsterpartiet vill ha ett samhälle för alla, inte för bara några få. Det kräver en politik som ger alla oavsett bakgrund, religion, hudfärg, kön eller sexualitet samma möjligheter och samma rätt till god utbildning, arbete och bostad. För Vänsterpartiet innebär integration att

föra en inkluderande politik som lägger grunden för ett mer jämställt och jämlikt samhälle.

Ett väl fungerande flyktingmottagande är en viktig del i en politik för inkludering och etablering. Mottagandet av människor på flykt ska från asylprocessen till boendesituationen och etableringen i samhället präglas av att den enskilda människans rättigheter står i centrum. Den generella välfärden är central för att upprätthålla de rättigheter som det är vår skyldighet att värna. Vi menar att inkluderingsarbetet måste inledas dag ett, direkt efter ankomsten till Sverige.

Det ska bli lättare att komma in på arbetsmarknaden och skaffa sig en utbildning för dem som nyligen har kommit till Sverige. En nyckel är språkundervisningen. De elever som i dag går på gymnasiets introduktionsprogram ska få de bästa förutsättningarna att både lära sig ett nytt språk och läsa in grundskolan på kort tid.

Vi i Vänsterpartiet vill att kvinnor ska ha samma möjligheter som män att arbeta. Vi har en rad förslag för att göra det möjligt. De tre viktigaste är satsningar på äldreomsorgen, satsningar på barnomsorgen och en jämställd föräldraförsäkring. Det ska inte vara en ekonomisk förlust att vara kvinna.

Om kvinnor förvärvsarbetade i samma utsträckning som män skulle sysselsättningen bland kvinnor öka med 250 000 heltidstjänster. Det skulle även ha stor betydelse för samhällsekonomin och stärka de offentliga finanserna.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet föreslog i vår vårbudgetmotion en stor satsning på mer personal och utbildning inom äldreomsorgen. Vi vet att de flesta anhängare är kvinnor. Därför är satsningar på äldreomsorgen särskilt betydelsefulla för att öka kvinnors möjligheter att arbeta.

Vänsterpartiet vill också att en jämställdhetskommission ska tillsättas där syftet är att öka kvinnors sysselsättningsgrad och ge kvinnor samma tillträde till arbetsmarknaden som män.

Med det sagt, herr talman, vill jag yrka bifall till reservationen. Jag önskar alla en jättetrevlig sommar.

Anf. 3 LEILA ALI-ELMI (MP):

Herr talman! I dag diskuterar vi Riksrevisionens rapport om jämställdhetsintegrering. Rapporten konstaterar att jämställdhetsintegreringen har blivit betydligt bättre sedan S-MP-regeringen tillträdde. Men det finns fortfarande mycket arbete kvar.

Utrikes födda kvinnor ska ha lika tillgång till arbetsmarknaden som alla andra. Jag kan inget annat än hålla med om Riksrevisionens granskning. Vi behöver bli bättre på att jämställdhetsintegrera integrationspolitiken och att ta itu med könsskillnaderna på djupet. En djupgående jämställdhetsintegrering är ett sätt att motverka strukturer som leder till att kvinnor missgynnas på arbetsmarknaden.

Enligt Riksrevisionens rapport hade utrikes födda kvinnor i Sverige fram till 80-talet en högre sysselsättningsnivå än inrikes födda kvinnor. Vissa skulle bli förvånade över denna information eftersom situationen i dag är den motsatta. Denna utveckling visar flera saker. Framför allt visar den att situationen vi har i dag inte är skriven i sten utan är föränderlig. Det är inte en naturlag att utrikes födda kvinnor ska ha en svag ställning på arbetsmarknaden.

Det visar också att de människor – de kvinnor – som kommer till Sverige är en heterogen grupp. Det är människor med olika bakgrund, förutsättningar och drömmar. De kvinnor som kom till Sverige fram till och med 80-talet hade en annan arbetslivserfarenhet och utbildning än vissa av de kvinnor som kommit till Sverige de senaste åren. Därför behöver de också olika slags stöd. Vi kan inte ha likformade kollektiva lösningar på komplexa individuella problem. Det missgynnar dem med sämst förutsättningar på arbetsmarknaden men också dem som vill och kan integreras snabbare.

Regeringen har redan gjort mycket inom etableringsområdet. Etableringstiden har halverats. Det är en stor framgång. I dag har utrikes födda kvinnor som bor i Sverige samma sysselsättningsgrad som kvinnor inom EU generellt. Men vi nöjer oss inte förrän klyftan mellan utrikes och inrikes födda försvunnit. Vi behöver nu en verklig feministisk etableringspolitik, där vi tar hänsyn till olika maktstrukturer både i hemmet och i det offentliga rummet.

Kvinnor har i decennier missgynnats på arbetsmarknaden för att de i större utsträckning tar hand om familjen, barnen och hemmet. Men det här är begränsningar som är skapade. Det är inte naturlagar. Vi måste bekämpa patriarkala strukturer som hindrar kvinnor från att delta på arbetsmarknaden på lika villkor. Alla gynnas av detta. Och det handlar inte bara om ekonomi. När båda föräldrarna har möjlighet att arbeta utanför hemmet blir deras relation mer jämställd.

Januariavtalet lyfter upp frågan om integration och betonar att det behövs ett tydligt jämställdhetsperspektiv i alla etableringsåtgärder. Det står bland annat att även föräldralediga måste få lära sig svenska. En aktiv föräldraledighet är ett sätt att stärka kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Detta är bra. Men Miljöpartiet vill gå ett steg längre. Vi vill införa en tredelad föräldraförsäkring och öronmärka föräldradagarna så att minst en tredjedel används av vardera föräldern. Miljöpartiet vill att alla barn ska få växa upp med båda sina föräldrar. Statistiken visar att fler pappamånader leder till att fler pappor stannar hemma och tar större ansvar för hushållsarbetet. Fler pappamånader minskar även förväntningar från samhället och arbetsgivaren att mammorna ska stanna hemma längre. Ett jämställt föräldraskap är den mest effektiva åtgärden för att komma till rätta med ojämlikheter mellan män och kvinnor. Det här gäller både inrikes och utrikes födda föräldrar.

Jämställdhet är en prioritering för den här regeringen. Det är en självklar del i all vår politik. Regeringen ändrade nyligen Arbetsförmedlingens regleringsbrev och gav 300 miljoner mer till arbetsmarknadspolitiska insatser för att få utrikes födda kvinnor i arbete. Det är en investering som kommer att löna sig för samhället. Om utrikes födda kvinnor har samma sysselsättningsgrad som inrikes födda kvinnor kommer Sveriges bnp att stiga med 58 miljarder per år. Effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder – anpassade efter individens och marknadens behov – är ett sätt att nå den målbilden.

Sverige ska bli mer jämställt. Rätten att förverkliga sina drömmar och nå sin fulla potential utan att begränsas av sitt kön ska vara en självklarhet. Alla vinner på en bättre och mer jämställd integration.

Jag vill yrka bifall till reservationen.

(Applåder)

Anf. 4 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Herr talman! ”Målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla, oavsett etnisk och kulturell bakgrund”, kan vi läsa i Riksrevisionens rapport. Om vi fortsätter och läser om de jämställdhetspolitiska målen står det följande: ”Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.” Detta exemplifieras genom delmål med betalt arbete som ger ekonomisk självständighet. Så är det inte i dag.

Om utrikes födda kvinnor skulle arbeta i samma utsträckning som inrikes födda kvinnor skulle Sveriges bnp öka med 58 miljarder kronor på ett år. Detta är frågor som angår oss alla.

Men en fungerande integration är givetvis absolut viktigast för den enskilde individen. Att få en egen inkomst, arbetskollegor, semester, matlåda och vad det nu kan vara – allt detta bidrar till att skapa en frihet, en möjlighet att rösta med fötterna om man så vill.

Bara för att du kommer hit till Sverige mitt i livet som kortutbildad kvinna ska det inte betyda att du på förhand blir dömd till ett liv i utanförskap i ett av våra miljonprogramsområden. Så är det för många kvinnor i dag. Samhället måste erbjuda de här kvinnorna hopp. Vi måste visa att vi förstår samhällsproblemet och kommer med relevanta svar. Här visar Riksrevisionens granskning bland annat på behovet av ytterligare statistik när det gäller utrikes födda kvinnor och män.

Riksrevisionens granskning är ingen upplyftande läsning. Rekommendationerna blir viktiga att implementera i det kommande arbetet, inte minst att analysera orsakerna till könsskillnader, så att förutsättningarna blir mer likvärdiga mellan kvinnor och män.

Att kvinnor som flytt hit från andra delar av världen låses fast i utanförskap av en stängd bostadsmarknad och en låst arbetsmarknad påverkar inte bara dessa kvinnor utan skadar också framtida generationer. OECD har visat att mödrars etablering på arbetsmarknaden påverkar inte minst deras döttrars framtida jobbutsikter.

Enligt studier från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU, är risken 70 procent högre att barn till föräldrar med ekonomiskt bistånd själva är i behov av ekonomiskt bistånd i framtiden. SCB:s statistik visar att arbetslösa föräldrar ökar risken för unga att hamna utanför arbete och studier med nästan 70 procent och risken att inte få gymnasiebehörighet med 40 procent. Att sakna gymnasiebehörighet ökar i sin tur risken att hamna i utanförskap med 118 procent. Att bryta utrikes födda kvinnors utanförskap påverkar inte bara kvinnor i dag utan också framtida generationer.

Herr talman! Jag har arbetat hårt som kommunalråd för att ställa krav på människor som har bidrag att göra sitt yttersta för att bli anställbara. Det är viktigt. För många av dessa kvinnor är vägen till arbetsmarknaden lång, inte minst på grund av föräldraledighet och språkhinder. Här menar vi att politiken måste formulera nya svar, exempelvis bidragstak, aktivitetskrav, krav på sfi för föräldralediga som får kompletterande försörjningsstöd och tidiga och individuella insatser för att komma i arbete. Det är bara några exempel.

Att i målsättningarna för jämställdhetspolitiken lägga till integrationsperspektivet är därför ett viktigt steg i rätt riktning, för att politiken på ett mer effektivt sätt ska kunna styra insatser för att tidigare bryta utanförskap både i dag och i framtiden.

Mot bakgrund av detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 5 EBBA HERMANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Sommaren står för dörren, och vi riksdagsledamöter går snart på sommarsesemester – en ganska välbehövlig sådan, skulle jag vilja påstå, efter ett mycket speciellt första riksdagsår. En historiskt lång regeringsbildning utmynnade i januariöverenskommelsen. Vilka som egentligen bestämmer där, vilka som har fått offra mest och vilka som har gynnats mest är fortfarande något som för många är oklart.

Men medan vi funderar på den frågan över sommaren finns det en stor grupp i Sverige som funderar på helt andra frågor: Hur ska jag kunna få ett jobb och skapa mig en egen försörjning i Sverige? Hur ska jag kunna lära mig språket? Hur ska jag kunna skapa ett socialt kontaktnät i ett land där jag känner väldigt få? Detta är funderingar som inte tar sommarsesemester. Det är funderingar som vi måste adressera och finna svar på. Vi kan inte ta ledigt från frågan om jämställd integration.

Det är nämligen så, vilket Riksrevisionen också konstaterar i den rapport som vi debatterar här i dag, att regeringens jämställdhetsarbete kopplat till integrationen lämnar en hel del övrigt att önska. Rapporten redogör bland annat för att könsskillnaderna bland utrikes födda är fortsatt stora. Utrikes födda kvinnor har inte lika hög arbetsmarknadsanknytning som utrikes födda män, deltar inte i integrationspolitiska insatser i lika hög utsträckning och når inte samma resultat av samma integrationspolitiska insatser. Det finns alltså tydliga konstaterade könsskillnader kopplat till integrationen.

Att ha en egen försörjning och kontroll över sin egen ekonomi är viktigt för alla personer i Sverige. Att inte behöva vara fast på ett arbete där man inte längre trivs eller fast med en partner man inte längre vill leva med är avhängigt att man har just en egen ekonomi. Det innebär fler valmöjligheter och större frihet om man har en egen försörjning.

Det är väldigt oroväckande att det är på det viset att en stor grupp kvinnor, särskilt med utrikes bakgrund, förvägras denna möjlighet till större frihet. Redan när man byter land möts man av ett antal svårigheter, och hinder och trösklar in på arbetsmarknaden bör inte vara ytterligare en sådan. Jag ställer mig också frågan, herr talman, om vi hade tillåtit denna situation att fortlöpa om det hade handlat om kvinnor med bakgrund i Sverige. Jag tror inte det.

Det tycks faktiskt vara så att utrikes födda kvinnor inte möts med samma krav som män med utrikes bakgrund. Det är oacceptabelt. Att det inte ställs samma krav och att man inte har likvärdiga rättigheter och skyldigheter när man kommer till ett nytt land är inte jämställt. Att ställa krav är att bry sig. Jag är övertygad om att kvinnor som invandrar hit har precis lika mycket att bidra med som män i samma grupp.

Det är bra att den feministiska regeringen åtminstone till synes tycks ha höga ambitioner inom jämställdhetspolitiken. Men höga ambitioner måste också följas upp med handlingar och aktiva åtgärder. Utan handlingar och aktiva åtgärder blir fina ord bara fina ord.

Jag är därför väldigt glad över att vi i dag kommer att införa ett nytt mål om integration inom jämställdhetspolitiken. Jag är lite extra glad över att det var Sverigedemokraterna som fällde avgörandet, om än i absolut sista stund. Det är upp till oss som oppositionsparti att se till att regeringen inte ens under sommaren lutar sig tillbaka och tappar fart, att ord följs upp med handling och konkreta åtgärder och att jämställd integration blir ett mål att arbeta mot för alla de kvinnor som behöver större frihet och egen försörjning.

Herr talman! Med det sagt vill jag önska samtliga ledamöter – meningsmotståndare såväl som meningsfränder – liksom utskottskansliet och alla andra i den här kammaren som på något sätt bidrar till svensk demokrati en lång, trevlig och förhoppningsvis varm och solig sommar.
(Applåder)

Anf. 6 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Riksrevisionens rapport, som ligger till grund för den debatt vi har här i dag, visar att det trots att integration är ett prioriterat område och trots att kunskap finns om de stora könsskillnader som råder inom integrationspolitiken inte finns någon möjlighet att följa hur olika politiska satsningar faller ut för samtliga kvinnor och män. I rapporten konstateras att det inte någon gång under den granskade perioden går att i budgetredovisningar utläsa något om deltagande i olika insatser och utfallet för utrikes födda kvinnor respektive män som inte är nyanlända flyktingar eller flyktinganhöriga. Riksrevisionen konstaterar att man med få undantag beskriver initiativen utan att beröra underliggande könsskillnader och hur de förväntas bidra till både kvinnors och mäns arbetsmarknadsförankring.

Att det saknas tillgänglig information är givetvis en brist. Men vetskapen om att utrikes födda kvinnor inte deltar i olika insatser på samma villkor som männen finns där. Vetskapen finns där om att det tar betydligt längre tid för gruppen utrikes födda kvinnor, även om det långt ifrån är en homogen grupp, att lära sig språket och få ett jobb. Vetskapen finns där om att en alltför stor andel utrikes födda kvinnor varken lär sig språket eller har ett arbete att gå till.

Det som Riksrevisionen lyfter fram här i rapporten är dock viktigt. Fokus bör ligga på att analysera arbetsmarknadspolitikens resultat och analysera könsskillnaderna för att kunna sätta in rätt åtgärder. Regeringspartierna skriver i sin reservation, och det började från och med 2015 anges i finansplaner och riktlinjer för den ekonomiska politiken, att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra all regeringens politik. Riksrevisionen konstaterar att trots att regeringens beskrivningar visar på stora könsskillnader lämnas de fortfarande utan någon förklarande analys. Vi står därmed utan förutsättningar för likvärdigt och effektivt stöd för integration för utrikes födda kvinnor och män.

Riksrevisionen konstaterar att målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Kvinnor och män ska enligt det övergripande jämställdhetspolitiska målet ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Ett

delmål är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Så ser det, som sagt, inte ut i dag. Långt ifrån. Nyanlända kvinnor deltar i mindre omfattning i olika arbetsförberedande insatser jämfört med män. De registreras senare hos Arbetsförmedlingen och påbörjar svenska för invandrare senare än män. Precis som utskottet poängterar i detta betänkande ska kvinnor och män mötas av samma förväntningar och samma krav på att arbeta.

Men så är det inte. Jag kritiserar inte barnafödande eller föräldraledighet. Jag är kristdemokrat. Men jag kritiserar att vi inte klarar av att ställa krav på att man ska genomgå sfi också under föräldraledigheten, sfi med baby eller sfi med barnpassning. Isolering är inte svaret på att få fler utrikes födda kvinnor i arbete. Aktiviteter för att förbereda föräldralediga kvinnor på arbete genom språkstudier med yrkesinriktning och mentorskapsprogram är ett mycket bättre svar.

I detta betänkande finns ett tillkännagivande till regeringen med anledning av att Liberalernas motionsyrkande vann majoritet i utskottet. Yrkandet innebär att regeringen bör införa ett nytt jämställdhetspolitiskt delmål om integration där det betonas att kvinnor och män, flickor och pojkar som invandrar ska mötas av samma förväntningar på alla områden i det svenska samhället och ha samma rättigheter och möjligheter att skapa sig ett självständigt liv.

Kristdemokraternas grundinställning har varit att integrationsfrågan i första hand ska genomsyra alla jämställdhetspolitiska delmål och att förslag om nya delmål kanske borde behandlas i en samlad grupp. Men vi når inte resultat. Är detta en hjälp på vägen, kan detta bidra till bättre mätbarhet, analyser och därmed mer riktade insatser, ja då stöder vi detta. Förhoppningsvis kan det också leda till en ärligare debatt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen. Jag önskar trevlig sommar till er alla!
(Applåder)

Anf. 7 GULAN AVCI (L):

Herr talman! Jag kan inte med ord beskriva hur stolt jag är över att kunna stå i den här kammaren, under riksdagens sista arbetsdag med ärendedebatter, och få yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag i betänkandet, och i detta fall Liberalernas motion, om att ett nytt delmål för jämställdhetspolitiken ska införas för att stärka utrikesfödda kvinnor i den svenska integrationspolitiken.

Samtidigt som jag vill tacka partierna på min vänstra sida som stöder Liberalernas motion kan jag bara beklaga att regeringspartierna på min högra sida inte tagit vara på den möjlighet som fanns i utskottet i förra veckan när vi justerade ärendet. Det gällde att sträcka ut en hand och tillsammans över blockgränsen slå fast hur viktigt det är att vi har ett tydligt jämställdhetsperspektiv i svensk integrationspolitik. Det hade visat att det finns ett starkt engagemang för att säkerställa att svensk jämställdhet ska gälla för alla i vårt land, såväl för inrikesfödda som för utrikesfödda kvinnor.

Herr talman! Det finns få frågor som har engagerat mig så mycket i mitt politiska arbete som att synliggöra utrikesfödda kvinnors situation på arbetsmarknaden och kampen mot det hedersrelaterade våldet och förtrycket.

Vi slår oss ofta stolta för bröstet i internationella sammanhang och skryter gärna om att vi är världsledande på jämställdhet. Vi pekar gärna finger åt andra länder, läxar upp dem och fördömer deras kvinnosyn. Vi exporterar mer än gärna vår feminism och vår jämställdhet till andra länder. Men vi bemödar oss inte ens att kunna exportera den feminismen och den jämställdheten några kilometer bort från Rosenbad till våra mest utsatta områden där ofriheten är som störst för utrikesfödda kvinnor och flickor.

Än i dag, trots att vi tagit ett steg i rätt riktning, tassas det fortfarande på tå när frågor som hedersförtryck och religiös extremism debatteras. Än i dag får kulturrelativismen stort utrymme i debatten. Detta har vi inte minst sett den senaste tiden i den debatt som briserat om Skolverkets och Jämställdhetsmyndighetens agerande när regeringen gav dem förslaget att man skulle skriva in begreppet hedersrelaterat våld och förtryck i läroplanerna.

Det som jag har tagit fasta på, och som gör mig väldigt bedrövad och bestört, är att vi återgår till en 17 år gammal debatt om att vi inte ska ställa grupper mot varandra. Vilka grupper är det vi talar om? På vilket sätt är det att ställa de utsatta för hedersförtrycket mot andra grupper som har sin frihet i Sverige i dag?

Hur kan det vara känsligt att säga att svensk jämställdhet ska gälla alla? Hur kan det fortfarande vara känsligt att slå fast att även utrikesfödda kvinnor och flickor ska ha samma rätt till frihet och jämställdhet som alla andra medborgare i det här landet?

Herr talman! Den här debatten handlar för oss liberaler om att försvara kvinnors rätt till ekonomisk frihet. Det handlar om att säkerställa en politik som innebär att även de får tillgång till det svenska språket, rätt till ett eget arbete och rätten att kunna tjäna sina egna pengar.

För vi liberaler vet att vägen till frihet och ett liv i frihet och oberoende av såväl samhället som sin partner går via egna pengar. Vi liberaler har i flera år framhållit hur viktigt det är att svensk integrationspolitik genomsyras av ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Inte minst efter den stora flyktingvågen till Sverige 2015 såg vi hur svag kopplingen mellan den rådande integrationspolitiken och arbetet för jämställdhet var.

Det är också en stark synpunkt som Riksrevisionen belyser i sin rapport. Den menar att regeringens redovisningar inte alls ger en tillräckligt god bild av vad den generella arbetsmarknadspolitiken innebär för utrikesfödda kvinnor och män.

Herr talman! I mer än hundra år har vi kämpat för jämställdhet i Sverige. Viktiga reformer som lika och allmän rösträtt, avskaffad sambeskattning, kampen för fri abort, öronmärkta månader i föräldraförsäkringen, införandet av en offentlig och utbyggd barnomsorg har lagt grunden för de rättigheter som är självklara för mig som kvinna i Sverige i dag.

Men för vissa kvinnor i Sverige är det inte en självklarhet. För många av de kvinnor som har kommit till Sverige de senaste åren är det liv som

jag lever bara en dröm. Trots att vi befinner oss i en mycket stark högkonjunktur finns det för stora skillnader mellan inrikesfödda och utrikesfödda kvinnors sysselsättning.

Det är framför allt kvinnor födda utanför Europa som står längst bort från arbetsmarknaden. Jag är trött på att vi återkommande varnar för arbetsbristen på arbetsmarknaden samtidigt som vi blundar för den outnyttjade potential som finns i den här gruppen.

Att ta bort de hinder som står i vägen för att kvinnorna i våra förorter ska kunna ta steget in på arbetsmarknaden är vår tids största arbetsmarknadsutmaning. Vi måste sluta se utrikesfödda kvinnor som offer och börja se dem som en stark kraft som kan fylla det tomrum som finns på arbetsmarknaden i dag.

Länge har utrikesfödda kvinnor varit en blind fläck i svensk politik, men inte längre. Det är hög tid att Sverige får en integrationspolitik som sätter kvinnorna i centrum. Detta kan vi endast göra med politisk vilja, rätt insatser och förändringar av våra transfereringssystem, som tyvärr skapar stora inläsningseffekter och i dag håller tillbaka kvinnorna.

Herr talman! Vi liberaler vill ha ett brett samarbete för att hantera dessa utmaningar. Våra motiv är väldigt tydliga och enkla att förstå. Vi vill synliggöra kvinnorna och säkerställa att de i lika stor utsträckning som utrikesfödda män ska kunna delta i arbetsförberedande insatser. Vi vill att kvinnorna lika snabbt som männen ska kunna registreras hos Arbetsförmedlingen och få påbörja sin sfi-undervisning. Vi vill att det ska finnas samma förväntningar och krav på kvinnorna som på männen.

Kvinnorna är nyckeln till integrationen. Därför menar vi att ett nytt jämställdhetspolitiskt mål måste införas för att stärka integrationsperspektivet i jämställdhetspolitiken. Vi litar inte längre på de goda intentioner som kommer från regeringens sida. Vi accepterar inte heller att man gömmer sig bakom januariavtalets fina formuleringar om att stärka jämställdhetsperspektivet i integrationspolitiken.

För oss är det viktigt att ord omvandlas till handling. Och tyvärr står vi just nu i ett läge där regeringen inte visar handlingskraft. Därför måste riksdagens partier skjuta regeringen framför sig. Det är tråkigt, men när de viktiga initiativen inte kommer från regeringens sida tänker inte vi liberaler stå passiva vid sidlinjen och se på.

Vi köper inte heller argumentet att jämställdhetsperspektivet ryms inom de delmål som finns i dag för jämställdhetspolitiken. Vi tar fasta på den svidande kritik som Riksrevisionen har avlagt i sin rapport, och vi är beredda att ta ansvar och skapa de förtydliganden som efterlyses i rapporten.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag lyfta kopplingen mellan kvinnors integration och kampen mot det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Vi vet att många kvinnor som kommer till Sverige får ta ett mycket stort ansvar för såväl hem som barn. Samhället har länge i sin vilja att visa tolerans och hänsyn mot andra kulturer accepterat att kvinnorna kan bli isolerade i sina egna hem. Den missriktade välviljan har bidragit till att hedersförtrycket har stärkt sitt grepp om våra utsatta områden.

Detta är något som vi aldrig kan acceptera. Om vi inte integrerar kvinnorna kommer parallellsamhällen att breda ut sig och hederskulturen, som inte hör hemma i ett modernt, sekulärt och jämställt land som Sverige är år 2019, att gå i arv till nästa generation. En sådan utveckling skulle främst

slå mot små flickors frihet. Om vi ska lyckas med integrationen måste vi lyckas med jämställdheten. Om vi ska kunna göra upp med hedersförtrycket måste vi göra utrikesfödda kvinnor självständiga och oberoende.

Just i dag hade det varit önskvärt om jämställdhetsministern hade kunnat komma hit till kammaren och ta debatten med oss. Jag vet inte ens om hon är medveten om att det finns en majoritet i det här huset som senare i dag kommer att fatta ett beslut om att införa ett nytt delmål för jämställdhetspolitiken.

Jag utgår från att regeringen i höst återkommer till riksdagen för nya debatter, då förhoppningsvis också med ett förberett arbete för hur det nya delmålet ska implementeras i jämställdhetspolitiken.

Ursäkta att jag har dragit över talartiden, men jag vill också önska alla ledamöter, arbetsmarknadsutskottets kansli, talmannen och alla andra som varje dag kämpar för vår demokrati i det här huset en trevlig sommar!

(Applåder)

Anf. 8 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Mycket av det som Gulan Avci anför här och vill sträcka ut en hand för att genomföra är jag absolut som socialdemokrat beredd att sträcka ut en hand och ta emot och hjälpa till att genomföra.

Herr talman! Jag vill först bara ta upp det som Gulan Avci anförde i sitt anförande om att vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister på något sätt i reservationen inte skulle ta det hedersrelaterade våldet eller utlandsfödda kvinnors ställning på allvar. Detta är inte sant.

Vi har fått en rapport från Riksrevisionen. Vi tycker att regeringens mottagande av den har varit positivt, som jag anförde här tidigare. Jag har egentligen varken hört från talarstolen eller sett i texterna i betänkandet att ni kritiserar detta. Det ni föreslår är att man ska införa ett nytt mål där man särskiljer kvinnor med invandrabakgrund och svenska kvinnor.

Vi menar att om man har ett mål där kvinnor och män ska ha samma rättigheter till ekonomisk jämlikhet och till ett betalt arbete inkluderar detta alla kvinnor och flickor och alla män och pojkar. Det är det som är vår skiljelinje i detta. Vi tycker att vi tar det här på mycket större allvar genom att ha en inkluderande inställning, och vi tycker att det är ett sätt att jämställdhetsintegrera. Vi vill inte på det här sättet skilja ut speciella grupper.

Det innebär inte att vi på något sätt har en relativistisk inställning i frågan, utan det är bara det att vi verkligen vill jämställdhetsintegrera det här på riktigt.

Anf. 9 GULAN AVCI (L) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag är glad över att just du, Patrik Björck, begärde replik på mitt anförande – inte minst med tanke på gårdagens ordväxlingar mellan oss i arbetsmarknadsutskottet med anledning av att Jämställdhetsmyndighetens generaldirektör var på besök.

Jag noterar gång på gång att såväl Patrik Björck som Socialdemokraterna försöker gömma sig bakom de övriga delmålen för jämställdhetspolitiken. Men, Patrik Björck, så här är det faktiskt: Ord spelar inte så stor roll så länge man inte omvandlar de vackra orden och formuleringarna till praktisk handling. Vi vet att vi har haft en situation under väldigt många

år i det här landet, ända sedan man införde integrationspolitik som ett eget politiskt område, där kvinnor har varit osynliggjorda.

Under hela förra mandatperioden stod du och ditt parti och din feministiska regering gång på gång och stoltserade med att ni minsann var en feministisk regering som drev en feministisk politik. Men gång på gång missade du, dina partikamrater och dina ministrar hur utsattheten breddade ut sig i våra utsatta områden och hur den religiösa extremismen bidrog till att kvinnors frihet i det här landet dag för dag inskränktes.

Om vi på allvar ska prata om att lyfta integrationen och kvinnor som i dag står längst bort från arbetsmarknaden är det nödvändigt, inte minst med tanke på att det finns en tveksamhet till hur ni bedriver feministisk politik, att ni slår fast i er politik, i handlingar, i skrift och i konkreta åtgärder hur ni ska lyfta utrikesfödda kvinnor. Där är vi tyvärr inte än, och därför behövs detta delmål.

Anf. 10 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Ord spelar roll, och det är därför vi tycker att det är viktigt att man inte inför detta delmål – just för att ord spelar roll.

Detta med att gå till handling är intressant, herr talman, för det är ju det vi gör. När vi avskaffar vårdnadsbidrag och när vi förändrar och förbättrar föräldraförsäkringen – sådant som ni i den tidigare alliansregeringen har ställt till – gör vi på riktigt skillnad för alla män och kvinnor i det här samhället.

När vi för en stark arbetsmarknadspolitik där särskilt utlandsfödda kvinnor är de som mest förbättrar sin arbetsmarknadsposition under de här åren med socialdemokratisk och miljöpartistisk regering – då gör vi skillnad på riktigt. När vi stärker ekonomin och när vi satsar på välfärden gör vi skillnad på riktigt. Då går vi från ord till handling. Det är det som den här regeringen gör på riktigt.

Men vi är inte nöjda. Vi vill stärka ekonomin ännu mer och välfärden ännu mer. Vi vill pressa tillbaka arbetslösheten ännu mer. Det är det vi gör när vi går från ord till handling. Det är som sagt särskilt utlandsfödda kvinnor som har stärkt sin position på arbetsmarknaden med vår politik. Det är det som är skillnaden när vi diskuterar rapporten.

Ni vill införa ett ord. Om ord inte är viktiga förstår jag inte varför detta ord är så oerhört viktigt att föra in. Vi tycker att alla män och kvinnor ska ha samma möjligheter. Ni vill poängtera att det speciellt ska gälla invandrade män och kvinnor. Det är det som skiljer oss. Det är ni som hanterar det här med ord, inte vi.

Vi gör saker på riktigt när vi tar bort vårdnadsbidraget, förbättrar föräldraförsäkringen och pressar tillbaka arbetslösheten. Det har ni aldrig någonsin förmått. Det är viktigt att komma ihåg det, om man ska vara lite ärlig. Sedan inser jag att det kanske inte är Liberalerna som är det största problemet i Alliansen i dessa frågor, men ni medverkar till det.

Anf. 11 GULAN AVCI (L) replik:

Herr talman! Det är intressant att Patrik Björck står i den här kammaren och på fullaste allvar påstår att det är tack vare er politik som fler kvinnor har kommit i arbete. Ursäkta mig, Patrik Björck – har du missat att trots att vi de senaste åren har befunnit oss i en väldigt stark högkonjunktur med väldigt låg arbetslöshet skiljer sig arbetslösheten mellan inrikesfödda och

utrikesfödda väldigt mycket? Arbetslösheten för inrikesfödda är på drygt 6 procent i dag, medan den för utrikesfödda är uppemot 20 procent. Om vi dessutom skalar av statistiken för gruppen utrikesfödda och ser på utrikesfödda män och kvinnor kommer vi upp i hiskeliga nivåer av utrikesfödda kvinnor i detta land som inte har ett jobb att gå till.

Ni kom till ett dukat bord med en god ekonomi och med en etableringsreform som hade börjat sätta sig. Det är klart att det leder till att vi i en högkonjunktur ser fler kvinnor komma i arbete. Men sysselsättningen är ju bara 30 procent i dag i den grupp som du stoltserar med att ni minsann har fått i arbete med er politik! Hur kan du vara nöjd och stolt när vi har en utveckling där så många kvinnor trots stark ekonomi inte kommer in på arbetsmarknaden, samtidigt som parallellsamhällen breder ut sig i landet? De drabbar inte dig, de drabbar inte mig, de drabbar inte våra barn eller dina barnbarn, men de drabbar alla de utsatta i våra utsatta områden.

Den feminism som du står för exporterar du gärna till andra delar av världen. Men den når aldrig ut till våra utsatta områden – Järvafältet, Skärholmen och så vidare. Förklara det i stället! Hur kommer det sig att din politik aldrig lyfter fram de här kvinnorna tillräckligt mycket så att de kan få ett arbete och en egen försörjning? Vi vet att det är så, med egen ekonomi, som man kan göra sig fri från hedersrelaterat våld och förtryck.

Anf. 12 TALMANNEN:

Jag påminner stillsamt om bruket i kammaren att tala via talmannen och inte direkt debattörerna emellan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 13 ILO:s rekommendation om sysselsättning och anständigt arbete för fred och motståndskraft

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU15
ILO:s rekommendation om sysselsättning och anständigt arbete för fred och motståndskraft (skr. 2018/19:84)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 14 Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018

Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU8
Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018 (skr. 2018/19:104)
föredrogs.

Anf. 13 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Utrikesutskottet har i år fått äran att genomföra riksdagens sista ärendebatt. Det är oerhört glädjande på *ett* sätt. Samtidigt är

det tråkigt, för det innebär ju att riksdagen formellt sett inte har fler sammanträden detta år.

Det ärende som vi ska debattera i dag är regeringens skrivelse angående Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018. Medlemskapet i FN:s säkerhetsråd är naturligtvis en väldigt viktig fråga för Sverige, liksom för resten av Europa och förhoppningsvis världen. Jag vill inledningsvis yrka bifall till den moderata reservationen nr 1 angående det övergripande behovet av reformer inom FN. Jag står självklart bakom också övriga moderata reservationer.

Jag vill även yrka bifall till utskottets förslag att riksdagen ska ställa sig bakom det som utskottet anför om en oberoende utvärdering av medlemskapet och tillkännage detta för regeringen. Detta är en av de viktigaste frågorna i dagens betänkande – den om en extern, oberoende utvärdering av det svenska medlemskapet i FN:s säkerhetsråd. Detta är viktigt inte bara för att vi här i riksdagen ska få klarhet i vad som har hänt, hur arbetet har genomförts och vad det har kostat; det handlar också om att samla kunskaper inför kommande erfarenheter liksom, faktiskt, om tilltron i samhället till internationellt arbete.

Jag nämner detta eftersom det i vårt samhälle i dag finns en bristande tilltro till en del internationellt samarbete och till politikernas förmåga att arbeta med säkerhetsfrågor. Därför är det oerhört viktigt att vi får klarlagt vad som har gjorts och hur kostnaderna, inte minst för kampanjen, har skötts.

Ärendet har också när det gäller just finansieringsfrågan, herr talman, varit uppe för behandling i KU. Det är omnämnt i betänkandet 2018/19:KU20, och där konstaterades att det finns en diskrepans mellan departementets bedömning och utvärderarens tolkning av uppdraget. Därför ser jag fram emot att riksdagen ställer sig bakom tillkännagivandet.

Men jag vill här även lyfta upp andra frågor som har varit viktiga för Sveriges deltagande i säkerhetsrådet. Jag vill börja med att framhålla att FN är ett unikt organ genom sin världsomspännande medlemskrets. Här är världens länder representerade och kan arbeta för fred och mänskliga rättigheter och åstadkomma långtgående överenskommelser.

Frågor där Sverige och regeringen har varit drivande är till exempel klimatet, kvinnors roll, fredsarbetet och engagemanget för fred i Ukraina. Jag framhåller Ukraina eftersom det är ett land som är utsatt för aggression från Ryssland och som också ligger nära oss.

Jag vill även understryka det som handlar om att vi behöver ett starkare FN, ett FN som kan verka för fred och skydda medborgarna. Civilbefolkningen är i dag i många områden utsatt för konflikter. Därför behövs det ett arbete för humanitära interventioner.

Ett stort problem när det handlar om FN, herr talman, är dock vetorätten. Vetorätten har gjort det svårt att nå fram i vissa centrala frågor. Jag tänker till exempel på Syrien och situationen där, inklusive Rysslands ingripande. FN är också förhindrat att ingripa i ett lands inre angelägenheter såvida inte säkerhetsrådet beslutar om att vidta åtgärder för att trygga fred och internationell säkerhet. Det är ett exempel, herr talman, där vi från svensk sida måste arbeta för att utveckla FN.

Jag vill också understryka hur viktigt det är att regeringen, nu när arbetet i FN:s säkerhetsråd är slut, lägger större vikt och fokus på EU och säkerhetsarbetet i vårt närområde. Sverige ska vara en konstruktiv kraft i Europasamarbetet och också se till att EU:s intentioner och lösningar på medlemsländernas behov säkerställs, liksom en fördjupad gemensam utrikespolitik.

Jag vill även nämna kvinnor och barn. Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast vid konflikter. Många kvinnor och flickor drabbas av tvångsäktenskap, könsstympning, trafficking och sexuella övergrepp. Kränkningar av kvinnors rättigheter är ett av de största hindren för demokrati och ekonomisk utveckling.

FN har gjort mycket. Jag tänker på resolutionerna 1325 och 1820. Men de behöver också implementeras världsomgripande. Och kvinnor måste få möjlighet att inkluderas i fredsarbetet, i konfliktlösning, på alla nivåer i detta arbete.

Slutligen, herr talman, vill jag ta upp frågan om situationen i Mellanöstern. Vi läser dagligen om hur freden och säkerheten i Mellanöstern äventyras. Här är det viktigt att Sverige, med tidigare ett högt förtroende i frågorna, arbetar väldigt aktivt. Jag måste tyvärr nämna att Sverige, när det handlar om konflikten mellan Israel och Palestina, har landat fel på grund av regeringens agerande 2014 då man erkände Palestina som en självständig stat. Detta har lett till att Sverige har fått svårigheter att vara en trovärdig part i förhandlingarna. Jag vet också att detta har minskat möjligheterna för EU att tala med en gemensam röst. Förstås har också Israels relation med Sverige tagit skada av detta.

Jag säger detta, för vad som händer mellan Israel och Palestina är viktigt och rör oss alla. Sverige måste i detta sammanhang vara en neutral och seriös part.

Jag ser att utrikesministern är med här i debatten i dag, vilket jag varmt välkomnar. Jag kommer säkert att få kommentarer kring mitt anförande.

Det jag absolut vill avsluta med, herr talman, är att framföra ett varmt tack till utrikesutskottets kansli, som har lagt ned mycket tid och omsorg i sitt arbete för att stödja oss ledamöter. Jag vill också önska utrikesutskottets kansli en trevlig sommar!

(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (M).

Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Sverige har länge visat ett djupt och framgångsrikt engagemang i Förenta nationerna. Vi har som föregångsland för andra visat vägen i flera stora frågor som världen har stått inför. För Sverige i världen har FN varit vårt kanske absolut viktigaste verktyg i främjandet av fred och säkerhet världen runt, och det fungerar som ett organ för att hjälpa miljontals utsatta människor. Vi ska vara stolta över vårt oerhört långa engagemang i FN, där vi i många fall också gått i bräschen för en bättre framtid för fler och för en bättre utveckling.

Samtidigt lever vi nu i en föränderlig värld. Världen 2019 är inte en värld i fred. Den är kanske inte den värld som vi skulle önska att vi hade

efter så många år i FN. För alltför många människor världen runt är vardagen en otrygg och orättvis plats. Mänskliga rättigheter kan inte tas för givna. Det är något som vi har lärt av historien.

Det är genom FN som vi bäst kan driva den globala förändring som vi själva vill se, och FN-samarbetet är stommen i det internationella arbetet för fred och säkerhet, men även här finns en förbättringspotential, inte minst inom den egna organisationen. Det är ett av skälen till att Sverigedemokraterna också har verkat för förändringar av FN:s interna regler om skydd för visselblåsare, tvistlösningsmekanismen mellan FN och dess personal, system för utvärdering och revision och möjligheten att lagföra personer som begår brott under FN-tjänstgöring.

Herr talman! Under tiden som vi har suttit i säkerhetsrådet har vi sett när miljoners familjer runt om i Mellanöstern har tvingats på flykt. Vi har sett hur Ryssland har fortsatt sitt aggressiva beteende, och vi har sett en negativ demokratiutveckling i världen. Den globala utvecklingen är med andra ord i många avseenden alarmerande, väldigt alarmerande, varför vi är många som har haft höga förväntningar på regeringens medlemskap i FN:s säkerhetsråd – en roll där vi har haft som uppdrag att företräda dem som inte har en röst och stå upp för vad vi ser som grundläggande, fundamentala rättigheter och värden. Det är också en roll där vi har kunnat agera föredöme gentemot andra länder.

Sverigedemokraterna välkomnar därför det samförstånd som vi har inom utrikesutskottet i det här betänkandet. Det är föredömligt att vårt utskott har kunnat finna enighet när det gäller att få till en oberoende granskning av Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet.

Enbart genom ett starkt engagemang kan Sverige verka för en bättre värld. Det gäller även inom ramen för vårt arbete i FN, och det gäller i synnerhet vårt arbete i säkerhetsrådet. Regeringens arbete behöver granskas för att upprätthålla en god transparens inför svenska skattebetalare och inför svenska väljare. Vi ska kunna ha höga förväntningar på att Sveriges regering stått upp för de värderingar som regeringen säger sig företräda.

Herr talman! I detta betänkande behandlar vi även en lång rad andra motionsyrkanden som kanske inte direkt har med arbetet i säkerhetsrådet att göra, men de är ändå väldigt viktiga och berör i många fall frågor som har diskuterats och tagits upp i säkerhetsrådet.

Inom Israel–Palestina-konflikten ser vi fortsatta problem, och jag instämmer med föregående talare, Margareta Cederfelt, i att regeringens agerande har resulterat i ännu större problem. Det är ett agerande som har resulterat i diplomatiska svårigheter, och precis som Margareta nämnde är erkännandet av Palestina ett tydligt tecken på hur man agerat i direkt motsatt riktning för att nå fred och säkerhet. Man har med andra ord försvårat fredsprocessen.

Det råder ingen tvekan om att Sverigedemokraterna i den här frågan är väldigt tydliga. Vi står för krav på båda parter i den här konflikten snarare än för en ensidig kritik mot Israel, som vi har sett från regeringens sida, som till skillnad från den av regeringen erkända staten Palestina är demokratisk och bygger på rättsstatens principer. Vår politik på området grundar sig på att båda parter, både palestinierna och israelerna, är beredda och ges möjlighet att kompromissa för hållbara lösningar för fred och samförstånd.

Herr talman! Vi har ytterligare motioner i det här betänkandet som vi behandlar. Det är en lång rad viktiga motioner. När det gäller situationen i till exempel Syrien men även Irak har vi sett mycket den senaste tiden. Vi har sett hur Islamiska staten, som tidigare kontrollerade ett landområde lika stort som Storbritannien, har besegrats – inte som organisation, men de har förlorat kontrollen över territoriet i de här länderna. Men de är som sagt inte besegrade som organisation. Det är fortfarande en fruktansvärd terrororganisation som sprider skräck bland människor i det här området och som fortfarande kontrollerar landområden i andra länder. Det är en organisation som har tvingat miljontals människor på flykt. De har mördat, förslavat, trakasserat och begått samtliga grova brott som går att komma på.

Värst av allt är att Sverige har en del av ansvaret för det här. Hundratals svenska medborgare har rest ned för att slåss för Islamiska staten, det vill säga hundratals svenska medborgare har varit del av den värsta terrororganisationen i vår tid. Den fruktansvärda situationen i Irak och Syrien är inte över. I Syrien kontrolleras fortfarande områden av andra jihadister; Idlib-provinsen är ett exempel. I Irak och även i andra delar av Syrien ser vi fortfarande terrorattacker utförda av Islamiska staten och liknande grupper. Människor lider fortfarande något fruktansvärt av vad de här brutala grupperna gör.

Samtidigt har vi andra grupper som har stått upp för att skydda civila och för att hjälpa människor i nöd. Inte minst flera kurdiska grupper i Syrien och Irak har varit den främsta kraften mot Islamiska staten. De förtjänar vårt stöd. Det önskar jag att vi skulle ha sett mer av från regeringens sida. Man hade kunnat visa mer uppskattning för kurderna i Irak och Syrien.

Vi har också ett ansvar att stötta offren i de här delarna – minoriteter har slaktats av IS och andra grupper – och att skydda de kristna på Nineve-slätten och så vidare. Vi har ett ansvar att skydda de människor som har varit de främsta offren.

Vi har en skyldighet att säkerställa att det i fortsättningen blir tryggt för dem som lever där och för svenska medborgare. Av den anledningen är det inte konstigt att vi bör straffa samtliga som har varit deltagare i organisationen. Därför välkomnar jag att Kristdemokraterna har väckt en motion om en internationell ad hoc-tribunal för brott begångna av IS. Det är något som Sverigedemokraterna stöder fullt ut, men det krävs såklart en lång rad andra åtaganden också.

Herr talman! Det absolut minsta vi kan göra för att hedra människor som har slagits mot IS och för att hedra offren för IS våld och terror är att erkänna det folkmord som IS har begått. Det är något jag inte nog kan betona.

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag har dragit över min talartid, men jag önskar yrka bifall till reservation 15. Sverigedemokraterna står naturligtvis bakom samtliga SD-reservationer i betänkandet.

Jag önskar utskottskansliet, ledamöter och alla åhörare en trevlig sommar.

Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! FN utgör en hörnsten i svensk utrikespolitik. FN är folk-rättens och den internationella rättens riktgivare. Men FN är inte utan problem.

FN speglar världen så som den ser ut i dag. Det är naturligtvis också synligt i säkerhetsrådet. Det rådde stor oenighet i säkerhetsrådet innan Sverige kom med där, och det råder fortfarande oenighet oavsett hur många kaffe- eller fikastunder som har förevarit under den svenska tiden i säkerhetsrådet.

FN och säkerhetsrådet är utsatt för den verklighet vi ser med allt fler auktoritära och diktatoriska stater som söker växa i makt och inflytande. De utmanar naturligtvis hela FN-systemet och den multilaterala rättsordning som vi har hållit högt i den svenska riksdagen och i Sverige. Detta kräver en särskild diskussion, och den syns inte så mycket i regeringens skrivelse.

Herr talman! När utrikesministern hedrar oss med sin närvaro i denna debatt finns det skäl att starta i en positiv riktning. Jag vill understryka att vi från Centerpartiets sida såg det som viktigt att Sverige antog utmaningen att söka en plats i säkerhetsrådet. Det skedde under alliansregeringen. Vi välkomnade att den socialdemokratiska-miljöpartistiska regeringen vann platsen i säkerhetsrådet för nästan tre år sedan.

Jag tycker också att det är bra att Sverige och regeringen har lyft upp och kopplat ihop frågorna om klimat och säkerhet i säkerhetsrådet. Det är viktigt, och det är angeläget att fler tar efter och följer upp.

Det är också utmärkt att regeringen har sökt medverka, där det varit möjligt, för att till exempel åstadkomma någon form av samtalsöppning i Jemenkonflikten och Jemenkriget. Det är naturligtvis något vi alla välkomnar.

Vi välkomnar också att man har prioriterat frågan om kvinnors inflytande, även om vi funderar över och har rest frågan om i vad mån det kommer att vara ett bestående intryck. Inte minst när vi har fått information i utrikesutskottet har vi många gånger hört att utan Sverige hade inte frågan lyfts upp. Då kan vi fundera över om det är något som blir bestående om Sverige inte finns med.

Som kritisk FN-vän, som också utrikesministern brukar säga sig vara, är det naturligtvis viktigt att också granska hur regeringen har agerat. Den skrivelse som har kommit tycker vi, herr talman, speglar lite grann av det selektiva seendet. Det verkar som att allt gott som har hänt har haft en svensk penna bakom sig.

Jag vill inte utesluta att det har funnits en svensk penna med ibland, men låt oss se på signalen om ett undersökningsteam när det gäller de brott mot mänskligheten som Daish har begått. Det vore minst sagt märkligt om Sverige inte aktivt skulle ha deltagit där och röstat för en sådan åtgärd. Man kan naturligtvis lyfta fram frågan och säga att den har hanterats tack vare Sverige eller framställa den som det svenska mervärdet, men låt mig ändå tycka att det finns skäl att vara lite mer varsam med allt självberöm.

Låt mig också, herr talman, peka på avsaknaden i regeringens skrivelse av den stora debatt som startade i riksdagen om regeringens säkerhetsråds-kampanj. Det hade varit klädsamt om regeringen också hade berört den frågan i en skrivelse till riksdagen. Det var en fråga där utrikesutskottet i omgångar fick brottas med Utrikesdepartementet för att se vad som hade

förevarit. Den frågan borde naturligtvis ha lyfts fram tydligare. Jag tänker inte på att det var fråga om en kampanj utan på hur man hanterade riksdagen i kampanjen.

Vilka svåra frågor har inte lyfts upp? Vad är det som man inte berör? Vi här i riksdagen noterar naturligtvis att utrikesministern många gånger har undrat varför vi inte kommer med förslag och hävdar att vi står tomhänta. Men vi ställer oss frågan om utrikesministern har velat lyssna och ha en dialog med riksdagen om våra ingångar.

Vi har till exempel lyft upp frågan om vetorätt och en reformering av säkerhetsrådet. Eftersom den frågan är så stark i Sverige borde det ha varit en fråga som Sverige agerade på under sin tid i säkerhetsrådet. Det är en svår fråga, men det fanns möjligheter att lyfta upp den. Konstruktivt avstående för att förhindra ett obstruerande veto hade varit värdefullt att få med i diskussionen.

Det hade naturligtvis också varit viktigt att lyfta upp den fråga som ofta förs fram i Sveriges riksdag, av många, nämligen möjligheten till humanitär intervention – responsibility to protect. Vi har ansett det vara viktigt att stå upp inte bara för stater utan också för människor när de hotas av den egna staten. Det hade varit angeläget att lyfta upp den frågan.

Likasa hade det varit angeläget att lyfta upp frågan om ansvarsutkrävande och ICC. Tribunalen är inte direkt en del av FN, men det är ändå viktigt att få med FN:s möjligheter att hantera och försöka stärka ICC-systemet när det så kraftfullt hotas i dag. Det hade varit värdefullt.

Regeringen har haft öppenhet och transparens som ingång. Det är naturligtvis viktigt och riktigt. Det må ges ut pressmeddelanden efter möten i säkerhetsrådet, vilket har varit ett minimum, men det hade varit intressant om den öppenheten och transparensen hade präglat ingångarna till diskussionerna med riksdagen. Jag har redan nämnt säkerhetsråds kampanjen och våra försök att få en djupare insyn i den utredning som regeringen hade aktualiserat.

Regeringen bjöd in civilsamhället till dialog. Det är bra, inte minst därför att civilsamhället just nu är allvarligt hotat också i FN-systemet. Även där ser man tydligt hur många av de auktoritära regeringarna och regimerna stryker möjligheten för civilsamhället att verka. Det är ett lackmuspapper på vart vi är på väg. Allt fler av civilsamhällets så kallade representanter är regeringsföreträdare som försöker stoppa eller hindra det fria civilsamhällets agerande.

Det är som sagt bra att man bjöd in till dialog med civilsamhället i Sverige. Det hade också varit bra om regeringen varit mer intresserad av dialog med riksdagen och utrikesutskottet – mer av dialog och mindre av information.

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer, och jag vill hänvisa till det särskilda yttrandet. Men jag yrkar bifall endast till reservation 3 under punkt 1.

Jag tackar också herr talmannen, kollegorna i utskottet, utrikesministern, utskottskansliet och personalen i kammaren och önskar alla en fin sommar.

Anf. 16 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd har varit en viktig period för svensk utrikespolitik. Genom att Sverige var medlem i FN:s säkerhetsråd under två år hade vi en bra plattform för att lyfta fram våra värderingar och våra utrikespolitiska prioriteringar. Sverige har på ett generellt plan fått stort genomslag för den feministiska utrikespolitiken, och den har gjort avtryck i FN:s arbete.

Jag fick själv förmånen att ingå i en av de två delegationer som årligen reser från riksdagen till FN. Resan gjorde att jag fick djupare förståelse för FN och för det gedigna arbete som Sverige gör i FN. Jag vill rikta ett stort tack till alla medarbetare i den svenska FN-representationen och alla svenskar som jobbar inom FN-systemet. De är många.

Sverige gör skillnad. Men tyvärr styrs arbetet och sätts tonen i FN:s säkerhetsråd mycket av de fem permanenta medlemmarna USA, Ryssland, Kina, Storbritannien och Frankrike. Dessa fem bestämmer i stor utsträckning vad som ska diskuteras, på vilket sätt det ska diskuteras och kanske framför allt vad som *inte* ska diskuteras i FN:s säkerhetsråd. Även om det är rätt ovanligt att man lägger veto använder de fem permanenta medlemmarna sin vetomakt till att i stor utsträckning försvåra arbetet i FN:s säkerhetsråd. Jag kanske hade en naiv tilltro när jag tänkte att Storbritannien och Frankrike inte alltid gör på det sättet, för vi kan se att även de har sina tydliga agendor i FN:s säkerhetsråd utifrån sina länders politik.

I dagens betänkande finns ett enigt tillkännagivande till regeringen om att en fristående aktör bör utvärdera tiden i FN:s säkerhetsråd. Jag anser att Sverige behöver mer FN-debatt. Därför är det bra om Sveriges tid i säkerhetsrådet utvärderas, både för oss i nutid och inför nästa gång om ca 20 år när Sverige på nytt förväntas ta plats i FN:s säkerhetsråd.

Samtidigt är det, som utskottet konstaterar, inte helt lätt att genomföra en sådan utvärdering. Sverige var bara en av 15 medlemmar i rådet. Därför är det svårt att i säkerhetsrådets beslut se vad Sverige kunnat göra annorlunda. Däremot kan en utvärdering ge perspektiv på Sveriges prioriteringar och arbetssätt under tiden i FN:s säkerhetsråd. Genom akademisk höjd kan den ge viktiga perspektiv och inspel och samtidigt öka debatten om och intresset för FN i Sverige, något som jag tycker är viktigt.

Civilsamhället spelar en viktig roll som väktare och förmedlare av information inom FN-systemet genom att bevaka de beslut som fattas, informera FN och dess medlemsstater om utvecklingen runt om i världen och informera allmänheten om vad som sker i FN. Sverige har en tradition av nära samarbete med civilsamhället och inkluderar svenska civilsamhällesorganisationer i de delegationer man skickar till olika FN-möten.

Det finns dock flera stater som vill begränsa civilsamhällets insyn och deltagande i FN-systemet. Det är en olycklig utveckling som vi har sett flera oroväckande exempel på.

Civilsamhällets deltagande i FN:s högnivåmöten behandlas inom generalförsamlingen, där medlemsstaterna tar ställning till en lista på organisationer. Det gör att varje medlemsstat i praktiken har näst intill vetorätt när det gäller vilka civilsamhällesorganisationer som får delta. Man behöver inte heller ange något skäl till att utestänga vissa.

Denna ordning måste reformeras för att säkerställa civilsamhällets deltagande vid FN-möten och inom FN-systemet i stort. Därför anser Vänsterpartiet att Sverige bör verka för att stärka civilsamhällets roll inom FN.

Sverige föregår ofta med gott exempel när det gäller civilsamhällesrepresentation. Det är viktigt att vi fortsätter och även utvecklar den traditionen. Vänsterpartiet menar att Sverige i alla lägen i ord och handling ska stå upp för civilsamhällets rätt att delta meningsfullt och presentera granskningar och rekommendationer vid internationella möten och förhandlingar. Regeringen bör därför alltid inkludera en bred representation av civilsamhället i de delegationer man skickar till internationella möten.

Sverige är långvarig FN-vän och stor givare till FN-systemet. Förtroendet för FN bland Sveriges befolkning är högt. Med denna roll följer möjligheter och ansvar.

Sverige bör arbeta systematiskt med att säkerställa att FN värnar och stärker mötes- och föreningsfriheten i all sin verksamhet. FN:s landskontor och utsända har en särskild roll i att främja rättigheterna hos utsatta aktörer och får aldrig prioritera ned frågor med hänvisning till lokalt politiskt motstånd.

Mot bakgrund av den allt svårare situationen för människorättsförsvarare globalt är det särskilt viktigt att FN:s samtliga särskilda representanter står upp för mänskliga rättigheter och har ett tydligt stöd från Sverige. Vi anser därför att regeringen bör ställa krav på och stödja FN i att stå upp för civilsamhällets demokratiska utrymme.

Herr talman! Vart sjätte barn i världen lever i dag i ett område som påverkas av krig och konflikt. I en konfliktsituation är barn särskilt sårbara. De har begränsade möjligheter att föra sin egen talan och ges sällan utrymme vid förhandlingsborden. Ofta ses barns säkerhet som en icke-fråga eller som en fråga som kan hanteras när konflikten är över.

Barnkonventionen slår fast att konventionsstaterna, i linje med sina åtaganden enligt internationell humanitär rätt att skydda civilbefolkningen i väpnade konflikter, ska vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa skydd av barn som berörs av väpnad konflikt. Sverige bör därför arbeta för att alla internationella insatser ska inkludera barnskyddsrådgivare.

Ett av de största övergreppen mot barn är att göra dem till barnsoldater. Det är omöjligt att säga exakt hur många barnsoldater det finns, men enligt Röda Korset handlar det om hundratusentals barn som deltar i fler än 30 väpnade konflikter runt om i världen.

Användningen av barn som soldater i krig är inget nytt, men enligt organisationen har det blivit vanligare att barn deltar aktivt i konflikter. Det är bland annat de senaste decenniernas utveckling av billigare och mer lätthanterliga automatvapen som drivit på denna utveckling.

Anledningarna till att barn blir soldater kan variera. Genom tvångsrekrytering tvingas barn ut på slagfältet, till att agera bärare eller för att utnyttjas som sexslavar. Att bli soldat kan också ses som det enda sättet att överleva under mycket krassa och svåra förhållanden. Terrorgrupper som al-Shabab, Boko Haram och Daish, men även ett flertal stater, använder systematiskt barn som verktyg i sin krigföring.

Konsekvenserna är katastrofala. Tortyr, våld och droger är bara några av metoderna som används för att tvinga barn till omänskliga handlingar. Inte sällan används barn som kanonmat och tvingas utföra de allra farligaste sysslorna, till exempel att röja väg genom minfält. En rapport visar att

i Sierra Leone har 60 procent av alla barnsoldater blivit vittnen till våldsam samt dödande. Ännu fler har tvingats se våldtäkter, och nästan hälften har bevittnat massakrer.

Priset de barn som görs till soldater tvingas betala är nästan omätbart, och både den mentala och den fysiska hälsan blir lidande. Även om anledningarna till att minderåriga blir soldater är många och individuella är det centralt att barnsoldater betraktas som offer och inte som förövare.

FN:s säkerhetsråd har identifierat sex grova förbrytelser mot barn som särskilt allvarliga. En av dem är rekrytering och användning av barn i väpnade konflikter. Man har listat 66 väpnade grupper i 14 länder som uppfyller dessa kriterier.

Sverige bör ha en tydlig strategi för hur man ska utöva påtryckningar genom bilaterala och multilaterala kanaler för att stoppa all användning av barnsoldater och för att införa och ge stöd till program för återanpassning av barnsoldater.

Sverige har under sin tid i FN:s säkerhetsråd på ett förtjänstfullt sätt lyft upp kvinnor, fred och säkerhet på säkerhetsrådets agenda. Det är nästan 20 år sedan FN:s säkerhetsråd antog resolution 1325. Sju efterföljande resolutioner har också antagits. Tillsammans utgör de FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionerna slår fast att kvinnors ökade deltagande i att förebygga, hantera och lösa konflikter samt i fredsbyggande och återuppbyggande efter konflikt är en förutsättning för att uppnå hållbar internationell fred och säkerhet.

Kriget i Syrien har nu pågått i åtta år. Under Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd har kriget varit en knepig fråga som splittrat säkerhetsrådet, framför allt dess permanenta medlemmar. Trots få resolutioner totalt sett måste det ses som en framgång att Sveriges arbete ledde till resolutioner om humanitärt stöd till Syrien.

Samtidigt som stora delar av IS har slagits i spillror finns en risk för att kriget inte är slut. Våldet och kriget kan ta fart på nytt när nu Turkiet hotar de kurdiska områdena. Detta kan drabba kurderna – de som har bekämpat IS hårdast. Sverige måste stå upp för fred och rättvisa i Syrien och kräva att Turkiet drar sig tillbaka.

Med detta sagt, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 10 och önska talmannen och alla ledamöter en trevlig sommar!

Anf. 17 LARS ADAKTUSSON (KD):

Herr talman! Jag vill inleda med att ge mitt stöd till Kristdemokraternas samtliga reservationer och yrka bifall till reservation nr 17.

Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd kantades dessvärre av bristande transparens, blickande av auktoritära regimer och hemlighetsmakeri. Vid flera tillfällen har Utrikesdepartementet kritiserats för att ha hemlighållit dokument rörande säkerhetsrådskampanjen.

Detta agerande ledde till en granskning i riksdagens konstitutionsutskott, som resulterade i kritik mot UD. Även Justitieombudsmannen har riktat kritik mot Utrikesdepartementet för att ha underlåtit att registrera handlingar rörande säkerhetsrådskampanjen.

Det är uppenbart att det behövs ökad transparens och ökad respekt för offentlighetsprincipen inom Utrikesdepartementet. Arbetet med Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd illustrerar just detta.

Det finns även andra skäl till oro. Ett av dem är att regeringen i samband med sin kandidatur valde att framställa Sverige som en så kallad oberoende röst i utrikespolitiken, trots att vårt land enligt fördrag är bundet att verka för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Det är uppenbart att EU som Sveriges främsta utrikespolitiska arena prioriterades ned till förmån för FN och säkerhetsrådet, trots att möjligheterna att påverka är starkt begränsade och trots att säkerhetsrådet är dysfunktionellt på grund av vetorätten.

Visst finns det även positiva inslag i det som skedde under Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd; allt annat vore märkligt. Men Kristdemokraternas bedömning är att säkerhetsrådsplatsen kostade mer än den smakade, såväl politiskt som ekonomiskt. Därför välkomnar vi och ställer oss bakom förslaget om en oberoende utvärdering av tiden i säkerhetsrådet.

Herr talman! FN-samarbetet är en oerhört viktig del av svensk utrikespolitik. Behovet av ett globalt forum för dialog och gemensamt ansvarstagande när det gäller världens stora utmaningar är stort. Sverige som land har dessutom mycket att tjäna på en fungerande internationell säkerhetsordning. Alltför ofta har dock FN brustit i handlingskraft när viktiga värden stått på spel: människors frihet, demokrati och respekten för människovärdet.

Inte sällan har oförmågan och oviljan präglat FN:s agerande i Mellanöstern. Under Sveriges tid i säkerhetsrådet har hundratusentals människor i Syrien dödats och fått sina drömmar om ett liv i värdighet slagna i spillror av den syriska regimen.

I Irak har Islamiska statens förbrytare gjort sig skyldiga till några av de värsta brott som världen bevittnat sedan andra världskriget. Det har rört sig om våldtäkter, förslavning, korsfästelser och systematisk tortyr. Mot kristna befolkningsgrupper och yazidier genomfördes ett folkmord.

Hittills har Sverige och den rödgröna regeringen vägrat att erkänna IS folkmord på kristna – syrianer, assyrier, kaldéer – och yazidier. Inte heller i FN:s säkerhetsråd har den svenska regeringen verkat för ett folkrättsligt bindande folkmordserkännande. Detta är ett dystert faktum som regeringen, i historiens sken, kommer att få stå till svars för.

IS terrorister, som har förtrampat människovärdet på det mest hänsynslösa och barbariska sätt, måste nu ställas inför rätta. Sverige har liksom andra länder ett ansvar för att dessa förbrytare inte ska kunna vänta sig något annat än åtal och internationellt ansvarsutkrävande.

Kristdemokraterna förde 2017 fram förslaget om att regeringen skulle driva på i FN:s säkerhetsråd för en internationell ad hoc-tribunal för IS-brott. Detta avfärdades av regeringen med hänvisning till att situationen i Syrien och Irak som helhet skulle hänskjutas till Internationella brottmålsdomstolen, ICC. Men det var dessvärre ett dödfött förslag, som i stort sett omgående blockerades i säkerhetsrådet.

Regeringen hade chansen att på allvar väcka frågan om en tillfällig internationell tribunal, som hade ökat möjligheterna att ställa IS förbrytare inför rätta. En internationell ad hoc-tribunal för IS-brott kan vara en framkomlig väg. Säkerhetsrådets beslut om ett undersökningsteam för brott begångna av Islamiska staten i Irak tyder på just detta. Men ingenting i regeringens skrivelse visar på att den vägen prövades. Tvärtom står det att Sverige i förhandlingarna framhöll vikten av att ansvarsutkrävande inte enbart omfattade Islamiska staten.

Självklart ska Sverige verka för ansvarsutkrävande för samtliga parter, men det hade varit möjligt att verka för att IS-terroristerna ska dömas till ansvar i en särskild internationell tribunal för IS-brott. Det är beklagligt att regeringen inte lyssnade på Kristdemokraterna och andra medan tid var, när Sverige fortfarande var medlem av säkerhetsrådet.

Nu står frågan på agendan, och det är bra. Men när Sveriges tid i säkerhetsrådet ska utvärderas kommer det inte enbart att handla om det som gjordes utan också om det som regeringen inte gjorde. Beklagligt nog fick inte offren för folkmordet och deras familjer det stöd och den upprättelse som de förtjänar.

Med detta, herr talman, vill även jag tacka talmannen och riksdagens tjänstemän liksom ledamöterna av utrikesutskottet för den gångna terminen och önska en trevlig sommar!
(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Eklind, Magnus Oscarsson och Roland Utbult (alla KD).

Anf. 18 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! I samband med att FN:s säkerhetsråd i april skulle anta resolution 2467 om sexuellt våld i konflikter, som Tyskland hade lagt fram, krävde USA att ett stycke om SRHR togs bort då man menade att det underlättade för aborter. Om detta inte skedde skulle USA lägga in sitt veto mot resolutionen. Stycket handlade egentligen inte om aborter utan om rätten till hälsa för våldtagna i konflikter. Efter många om och men backade tyskarna. Den text som USA inte ville ha försvann, och texten urvattnades rejält.

Tusentals människor dör varje dag för att de saknar rätt till hälsovård, mödravård, säkra aborter, preventivmedel, information eller makt att förändra sin livssituation. SRHR står för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och handlar om att säkerställa att dessa möjligheter finns.

Inför beslutet skrev Angelina Jolie och William Hague en debattartikel i New York Times. När säkerhetsrådet hade mötet talade nobelpristagaren, kongolesen Denis Mukwege, yazidiern Nadia Murad och människorättsadvokaten Amal Clooney, som företräder yazidier som blivit utsatta för IS övergrepp.

I den efterföljande debatten menade vissa att amerikanerna borde ha låtit lägga sitt veto för att göra det tydligt att USA även inom FN-systemet motverkar människors sexuella rättigheter. Andra menar att tyskarna gjorde rätt då resolutionen hade andra viktiga aspekter för att motverka det stigma som finns hos dem som föds som en konsekvens av våldtäkter i konflikter.

Den amerikanska administrationen har blivit alltmer hårdför och accepterar inte längre skrivningar om SRHR över huvud taget. Vad anser Lars Adaktusson om detta? Är det rätt eller fel av USA att genom att hota med sitt veto få bort skrivningar om SRHR i FN:s resolutioner?

Anf. 19 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Herr talman! Kristdemokraternas uppfattning när det gäller abortfrågan är, som Håkan Svenneling väl känner till, mycket tydlig och klar. Vi

står för lagliga och säkra aborter, inte bara i vårt eget land utan också i andra länder. Vi verkar för det i de sammanhang vi kan.

Däremot tycker vi inte att abortfrågan är en fråga för EU-nivån eller att den ska föras in i EU, som vissa partier och krafter verkar för just nu. Därför röstade jag som jag gjorde i Europaparlamentet. Det var inte för att jag är emot lagliga, fria och säkra aborter, utan det var just av det skälet att EU inte ska syssla med den frågan.

Det finns ingen tvekan här. Vi står för det som finns uttryckt i vårt medicinsk-etiska program: rätten till lagliga och säkra aborter.

Anf. 20 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Lars Adaktusson står upp för rätten till abort i andra länder och att man gör det inom FN-systemet, som min fråga handlade om.

Ska man stå upp för aborträtten måste man göra det hela vägen. Vi ser de olika attacker som abortmotståndare nu försöker göra för att försvaga aborträtten. USA:s president har varit en tydlig förespråkare för dessa metoder, och beslutet från Alabamas 25 republikanska män att förbjuda alla former av abort är bara den senaste i en lång rad av attacker.

Lars Adaktusson och Kristdemokraterna har under våren hamnat i blickfånget för sitt agerande när det gäller aborträtten, såväl i Europaparlamentet som i riksdagen. Det kanske inte är så konstigt med tanke på att du röstade mot aborträtten vid 22 tillfällen i Europaparlamentet, att du har rest i Colombia i våras och träffat abortmotståndare och att Kristdemokraterna anser att värdvägran ska införas. Då ska man som läkare kunna säga nej till att genomföra abort av medicinska skäl eller av personliga etiska skäl, vilket ni brukar kalla för samvetsfrihet.

I Italien har detta lett till att två tredjedelar av landets alla läkare inte utför aborter, och i vissa regioner är det så många som 95 procent av alla läkare. Det leder till att människor nekas den vård de har rätt till.

I ett annat land, Norge, fick nyligen Kristdemokraternas systerparti, Kristelig Folkeparti, igenom den första inskränkningen av aborträtten sedan 1976. Den ändrade aborträtten var KrF:s viktigaste krav för att ingå i och stödja den norska regeringen. Kvinnors valmöjligheter har nu begränsats i vårt grannland. Vad anser Lars Adaktusson om inskränkningarna av aborträtten i vårt grannland Norge?

Anf. 21 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Herr talman! Det finns en missuppfattning i den här debatten när det handlar om samvetsfrihet. Det är inte vilken fråga som helst; det är en mänsklig rättighet, formulerad i artikel 14 i FN:s universella deklaration om mänskliga rättigheter. Den nämns i samma sammanhang som tankefrihet och religionsfrihet. Det är inget påhitt från någon som är motståndare till aborter, utan den finns där. Det finns lagstiftning i ett fyrtiotal länder i Europa som skyddar samvetsfriheten och lyckas kombinera en sådan lagstiftning med en liberal abortlagstiftning och rätten för kvinnan att avgöra.

Att man försöker föra in en diskussion om samvetsfriheten som inte tillför något i sak tillför inte debatten den seriositet som den förtjänar.

Herr talman! En osanning blir inte en sanning för att den upprepas eller uttalas från riksdagens talarstol. Håkan Svenneling säger att jag har röstat mot abort vid 22 tillfällen. Det är fel. Det stämmer inte.

Jag står som sagt bakom lagliga och säkra aborter. Anledningen till att jag röstade som jag gjorde var att jag anser att sociala frågor som abortfrågan inte hör hemma på Europanivå.

Att påstå att någon har en uppfattning som vederbörande inte har är ohederligt. Själv skulle jag aldrig påstå att Håkan Svenneling är för väpnad revolution, massmord och deportationer av oliktankande av det skälet att Vänsterpartiet har sina rötter i kommunismen.

(Applåder)

Anf. 22 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 under punkt 1. Jag har skrivit upp mig för sex minuter i talarstolen och ska försöka hålla detta. Det betyder att jag inte kan täcka in precis alla områden. Den som mer på djupet vill ta del av Liberalernas synpunkter på skrivelsen om Sveriges arbete i FN:s säkerhetsråd hänvisar jag därför till att gå in på riksdagens hemsida och söka fram motionen med beteckningen 2018/19:3090, som är Liberalernas och Centerpartiets gemensamma motion.

Herr talman! FN är mycket viktigt; det vet vi. FN-stadgan är central, och FN:s olika institutioner – generalförsamlingen, säkerhetsrådet och så vidare – är en sorts ryggrad i det internationella arbetet och den regelbase-
rade världsordning vi vill ha. Den utmanas och undermineras i dag av en rad olika länder och krafter. Därför är det viktigt att Sverige är en aktiv medlem i FN, att Sverige engagerar sig mycket och att vi är en generös givare till olika humanitära insatser, projekt, institutioner och så vidare. Mot den bakgrunden har vi givetvis också haft höga förväntningar på Sveriges deltagande i säkerhetsrådet, när vi nu fick en möjlighet att vara med där i två år, 2017 och 2018.

Men, herr talman, det är lite bekymmersamt att man kan sammanfatta regeringens rapportering med att Sveriges regering är synnerligen entusiastisk när det gäller att berätta hur duktig man har varit, men när medier och riksdagen vill ta del av dokument för att granska denna så kallade framgång har det varit mörkläggning och locket på. Detta är minst sagt förvånande, eftersom Sveriges ledord i kampanjen för att komma in i säkerhetsrådet var just öppenhet och transparens.

Frågorna om kampanjens kostnader, hanteringen av handlingar, utvärdering och så vidare har därefter tröskats i utrikesutskottet och konstitutionsutskottet, med sedvanlig följetong i medierna. Vi i utrikesutskottet fick praktiskt taget släpa UD:s politiska ledning till Franz Jäger-skåpet i Arvfurstens palats, där man låst in den utredning om kampanjen till säkerhetsrådet som man beställt. Jag tror att inte ens den mest lojala fotsoldat i arbetarrörelsen kan vara nöjd med det agerandet från regeringens sida.

Men nu har då i alla fall utrikesutskottet beslutat att bifalla det krav som Liberalerna och Centerpartiet lade fram, nämligen att det ska genomföras en oberoende utvärdering av Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet.

Herr talman! En fråga som regeringen i alla fall tycks vara hyggligt nöjd med är resolution 2401 från februari 2018 om vapenvila i Ghouta och Afrin i Syrien. Efter många år av krig var detta givetvis en viktig resolution, om den kunde leda fram till något, och det var över huvud taget viktigt att det kom något från säkerhetsrådet eftersom Ryssland under lång tid blockerat FN från att agera. Sverige arbetade fram den här texten tillsammans med en rad andra länder, bland annat Kuwait, Nederländerna och Ekvatorialguinea.

Om vapenvilan hade hållit i åtminstone några veckor, herr talman, hade vissa områden runt Damaskus och i nordvästra Syrien fått ett litet andrum. Kanske humanitär hjälp hade kunnat komma in. Kanske fler civila hade kunnat evakueras.

Men denna vapenvila höll inte en vecka. Den höll heller inte ett dygn. Jag tror inte ens att den höll en timme. Effekten på marken av denna svenskdesignade resolution var obefintlig.

Detta beskriver Sveriges regering i sin skrivelse som ett – håll i er nu – ”begränsat genomslag”. Det är alltså socialdemokratiskt nyspråk för noll. Man kan möjligen tillämpa det på andra områden. Fotbollsmatchen slutade inte 0–0; den slutade ”begränsat genomslag”–”begränsat genomslag”. Jag tycker att det är mycket bekymmersamt när Sveriges regering på det här sättet försöker att skönmåla i stället för att medge att saker och ting inte har gått vår väg.

En av de mest akuta svårigheterna för FN är användandet av obstruerande veton av säkerhetsrådets permanenta medlemmar, som hindrar säkerhetsrådet att anta resolutioner i akuta konflikter, exempelvis Syrien, vilket har nämnts. Det här skadar förstås FN:s trovärdighet som global aktör för fred och säkerhet. Regeringen prioriterade dock inte att driva frågan om Förenta nationernas långsiktiga beslutsföret och trovärdighet. Man borde också mycket tydligare ha ifrågasatt de veton som lades fram.

Listan över punkter där man kan rikta kritik kan göras längre. Det har också riktats mycket kraftig kritik från föregående talare på en rad olika områden, alltifrån Sveriges Mellanösternpolitik till vår tyvärr ibland för svaga röst för att skydda utsatta demokratier och minoriteter och så vidare.

Det finns dock områden där Sverige har bidragit till saker och ting. I grund och botten är det givetvis bra att Sverige sitter i FN:s säkerhetsråd. Vi är pådrivande på klimatområdet på ett sätt som många andra länder inte är, och det är viktigt att vår röst kan göra en tydlig skillnad. Sverige har ett betydligt mer aktivt engagemang för kvinnors och flickors rättigheter än många andra länder, och det är också ett arbete som vi ska lyfta fram och vara stolta över.

Herr talman! Konkret kan vi också nämna den konferens som hölls i Stockholm, där man samlade parterna i kriget i Jemen. Det mötet har förstås inte i sak gjort några underverk. Det har inte blivit fred i Jemen. Men mötet var viktigt, och det lägger också en grund för kommande möten där man kan använda en del slutsatser från Stockholmskonferensen.

Om parterna bryter mot en del av de principer och annat som man kom fram till kan de dessutom slå varandra i huvudet och hävda att de inte följer reglerna och så vidare. Även detta är någonting som steg för steg ändå kan bidra till någonting positivt i Jemen, och därför vill jag från Liberalernas sida framföra att vi tycker att den konferensen var mycket viktig.

Med detta vill jag tacka alla för detta arbetsår – herr talmannen, alla tjänstemän i Riksdagsförvaltningen, ledamöter, utrikesministern med flera.

Anf. 23 OLLE THORELL (S):

Herr talman! I dag debatterar vi Sveriges två år i FN:s säkerhetsråd. Vårt betänkande bygger på regeringens skrivelse, som beskriver arbetet som gjorts i rådet under den här tiden. Det är ett mycket omfattande material, så mina åtta minuter kommer bara att räcka till korta nedslag i allt arbete som gjorts.

Precis som Håkan Svenneling vill jag börja med att framföra ett stort och varmt tack till alla de svenskar som arbetat hårt med Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet och som har gjort sitt allra bästa under en intensiv och svår tid – personalen på representationerna i New York och i Genève, på ambassaderna ute i världen och här hemma i Stockholm och alla svenskar som är anställda i FN-systemet.

Sverige har gjort skillnad i världspolitiken. Det hade inte varit möjligt utan allt detta slit från dem som jobbat med Sveriges deltagande i säkerhetsrådet. Ett stort och varmt tack till er alla!

Så har vi frågan som vi debatterar i dag: Hur stor skillnad har Sverige gjort? Hade Sverige kunnat agera annorlunda på något vis? I betänkandet finns motioner från olika partier, och jag yrkar avslag på alla reservationer med hänvisning till texten i betänkandet.

På en punkt har vi enats i utskottet, och det gäller en utvärdering av både kampanjen och Sveriges tid och inflytande i säkerhetsrådet. Det här är någonting som också regeringen är positiv till, och vi ser nu fram emot att regeringen får igång en utvärdering. Det är viktigt att dra lärdomar, dels inför Sveriges eventuella kommande medlemskap i rådet, dels för våra nordiska grannar som kanske står på tur liksom för andra EU-länder som kommer in i säkerhetsrådet.

Vad har då Sverige utträttat? Det har varit en tid i världen då polariseringen har ökat, antalet humanitära kriser har växt, stormakterna har agerat alltmer egenmäktigt, multilateralismen har ifrågasatts och den världsordning byggd på folkrätt som reglerar relationen mellan världens länder faktiskt har eroderats alltmer.

Låsningarna som finns i säkerhetsrådet mellan de fem permanenta medlemmarna är väl kända. Vetorätten bakbinder FN och gör att man inte förmår att agera fastän man så uppenbart borde. Detta har vi sett inte minst i Syrienkonflikten, som kanske är det mest tragiska exemplet på senare år.

Att blockeringarna är så starka, att konflikterna är så svårlösta och att rådet och FN är i ett skriande behov av reformer skulle kunna få en att tycka att läget är hopplöst. Trots detta har Sverige ändå kunnat göra viss skillnad, och jag vill nämna några områden där det har varit tydligt.

För det första: Vi har stärkt kvinnors inflytande genom att konsekvent jobba med frågan om kvinnor, fred och säkerhet i exempelvis alla FN-insatser, där detta perspektiv nu finns med. Vi har sett till att kvinnors roll nämns i rådets uttalanden. Rådet har tagit starkare ställning mot användningen av sexuellt och könsbaserat våld i konflikter, och ett helt nytt sanktionskriterium har tagits fram gällande detta våld i sanktionerna mot Libyen, Sydsudan och Centralafrikanska republiken.

Vi har också kraftigt ökat antalet och andelen kvinnliga föredragande, inte minst under våra månader som ordförande i rådet. Vi har som alltid fortsatt driva på för FN-resolution 1325 och efterföljande resolutioner.

För det andra: Vi har fört upp frågan om klimat kopplat till säkerhet på säkerhetsrådets agenda.

För det tredje: Vi har drivit barnrättsperspektivet och stärkt arbetet med unga, fred och säkerhet. Under Sveriges ordförandeskap i juli 2018 arrangerade Sverige ett högnivåmöte, där ett enigt säkerhetsråd antog en resolution om förebyggande gällande barn i konflikter. Rekordmånga 98 länder ställde sig bakom Sveriges initiativ som medförslagsställare.

Som har nämnts här har Sverige också gjort skillnad i några av världens allra svåraste konflikter, till exempel i Jemen, där det fruktansvärda kriget har lett till en humanitär katastrof. I november 2018 räknade man med att 85 000 barn hade dött. Det är en oanständig och helt obegriplig siffra.

I den konflikten har Sverige jobbat hårt för att rådet ska fortsätta att hålla fokus på den humanitära situationen och stärka sändebudet. Arbetet ledde till de fredssamtal som hölls här i Stockholmstrakten, något som har nämnts tidigare i debatten.

När det gäller Syrien har vi arbetat med de resolutioner som ledde till att humanitär hjälp kunde nå fram till miljoner nödställda människor. Faktum är att de enda tre resolutioner som rådet kom överens om under dessa två år togs fram på initiativ av Sverige.

När det gäller Myanmar, där folkgruppen rohingya utsatts för fruktansvärda övergrepp, har Sverige trots svårt motstånd lyckats föra upp landet på dagordningen och sett till att rådet gjorde besök i landet, att det gjordes skarpa uttalanden, att det diskuterades ansvarsutkrävande och att ett särskilt sändebud kunde utses.

I konflikten på Koreahalvön har Sverige också spelat en mycket aktiv roll, både i säkerhetsrådet och bilateralt.

Fru talman och ärade ledamöter! Sedan kan man önska att världen var annorlunda beskaffad, att vi hade kommit längre i att få slut på våldet i Jemen och i Syrien, att vi hade nedrustat Koreahalvön och demokratiserat Myanmar. Det har inte varit möjligt hela vägen. Men vi har gjort ett gott arbete och gjort skillnad för utsatta människor på många platser. Vi kan förstås inte vara nöjda med världsläget, men vi kan vara stolta över den insats som vi har gjort i säkerhetsrådet.

När vi talar om alla dessa kriser och konflikter ska vi komma ihåg att det finns platser där utvecklingen går åt rätt håll. I Gambia och i Liberia har kriser kunnat undvikas. På Afrikas horn har Etiopien tagit sjumilakliv i demokratisk riktning. Och relationen mellan Eritrea och Etiopien har förbättrats radikalt. I Colombia finns nu ett fredsavtal mellan regeringen och Farcgerillan.

Fru talman! Sammanfattningsvis är världsläget svårt. Sverige har trots detta lyckats påverka under sin tid i FN:s säkerhetsråd. Vi är nu överens i utskottet om att regeringen ska se till att det görs en fristående utvärdering för att ta reda på hur mycket och på vilket sätt.

Världsläget är svårt. Auktoritära ledare i stora mäktiga länder utmanar den liberala världsordningen. Demokratien är hotad på allt fler håll. Krig och konflikter orsakar omänskligt lidande och driver tiotals miljoner människor på flykt. Ojämlikhet, ojämställdhet, förtryck och exploatering av både människor och natur hotar allas vår framtid.

Världsläget är svårt, men jag är övertygad om att utvecklingen går att vända. Aldrig förr har mänskligheten haft bättre möjligheter att påverka sin framtid. Demokratien kan och kommer att försvara sig som den har gjort förut. Vi har lyckats halvera den extrema fattigdomen, och vi har nu satt upp ett globalt utvecklingsmål om att utrota den extrema fattigdomen. Människor lever allt längre, lär sig alltmer och kommer inte i längden att finna sig i att leva i förtryck och armod.

Världsläget är svårt, och då är det desto viktigare att länder som Sverige engagerar sig mer i att vara med och ta globalt ansvar och att stå upp för folkrätten, mänskliga rättigheter och demokrati. Sedan gäller det att ha tålamod och rimliga förväntningar på vad man kan åstadkomma. Därför vill jag avsluta med vad Dag Hammarskjöld sa om FN: FN har inte skapats för att föra mänskligheten till himlen utan för att rädda den från helvetet.

Jag vill passa på att tacka talmannen, utrikesministern och ledamöterna i utskottet för detta år och önska samtliga närvarande en glad och skön sommar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Kenneth G Forslund och Anders Österberg (båda S.)

Anf. 24 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag vill instämma i att Sverige har gjort många bra saker under sitt medlemskap i FN:s säkerhetsråd. Precis som Kerstin Lundgren påpekade tidigare stod också vi från moderat sida bakom ansökan. Vi var även med och tog initiativ till den under alliansregeringens tid.

Men jag vill återkomma till redovisningen. Jag är mycket glad över att utskottet nu föreslår att riksdagen ska ställa sig bakom ett tillkännagivande om en oberoende utvärdering.

Då vill jag ställa en fråga till Olle Thorell. Eftersom jag inte har uppfattat att Socialdemokraterna har varit drivande i utskottet när det gäller att tillsätta en oberoende utredning undrar jag om Olle Thorell är beredd att medverka till att en utredning tillsätts skyndsamt och att det i utredningen också ska ingå en redovisning av kostnaderna för kampanjen. Jag lyfter fram denna fråga eftersom den är oerhört viktig. Jag tror att utskottets ledamöter måste bistå med detta, och speciellt ledamöterna från regeringspartierna.

Anf. 25 OLLE THORELL (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Margareta Cederfelt för hennes frågor. Det är lite synd att Moderaterna fastnar i kampanjen inför medlemskapet i säkerhetsrådet. Det är tre år sedan. Detta har granskats i KU, det har varit debatter här i riksdagen – ett otal interpellationsdebatter med utrikesministern – och vi har kommit överens i utskottet om att det nu ska göras en fristående och oberoende utvärdering av både kampanjen och det inflytande som Sverige har haft under denna tid. Jag delar inte den bild som Margareta Cederfelt ger av att Socialdemokraterna har varit passiva i fråga om detta. Vi har efterfrågat information från UD. Utskottets presidium har under våren undersökt möjligheterna för att genomföra en sådan utvärdering i utskottets regi men har inte lyckats. Därför tycker vi nu att det är rimligt att regeringen får detta uppdrag. Jag är glad över att vi kan komma

överens i en sådan viktig fråga. Det tycker jag visar att vi inte har någonting att dölja. Vi är stolta över de insatser som Sverige har gjort. Vi tycker att det var rätt att Sverige sökte detta medlemskap i säkerhetsrådet. Och vi tycker att det är bra att det vänds på varje sten, så att vi från fristående och oberoende forskare får reda på allt som har gjorts – varför inte.

Anf. 26 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Att vi har fastnat i frågan håller jag inte med om. Vi vill ha en redovisning, och det är detta som vi har lyft fram gång på gång såväl i utskottet som här i riksdagens plenisal. Vi kommer att fortsätta att göra det tills utvärderingen är färdig och presenterad för oss i utskottet. Det är därför som jag lyfter fram frågan. Det har dröjt och dragit ut på tiden, vilket jag är helt övertygad om att Olle Thorell är ytterst medveten om, som en av ledamöterna i utrikesutskottet.

Kan jag verkligen tolka Olle Thorells svar som att Socialdemokraterna i utskottet kommer att arbeta mycket aktivt och hårt för att vi ska få en utredning på utskottets bord så snart som möjligt?

Anf. 27 OLLE THORELL (S) replik:

Fru talman! Det som vi har kommit överens om i utskottet är en utvärdering – inte en utredning – av tiden i säkerhetsrådet. Vi vill förstås att detta ska kunna ske så skyndsamt som möjligt. Men vi ska komma ihåg att det inte är någon lätt sak att utvärdera detta. Det är en oerhörd mängd faktorer som spelar in. Att kunna härleda vad som exakt är Sveriges påverkansgrad i komplicerade processer och förhandlingar kanske inte låter sig göras i alla delar. Men vi vill att det ska kunna göras så långt som möjligt och fristående från regeringen.

Det är också värt att påminna om att regeringen inte har någonting emot detta. Regeringen välkomnar att det sker en utvärdering. Jag tycker att Margareta Cederfelt möjligen skapar en konflikt som egentligen inte finns. Det är lite synd i riksdagens sista debatt.

Men en utvärdering ska det bli. Vi står bakom den, och vi vill förstås att den ska ske så skyndsamt som möjligt.

Anf. 28 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Globala utmaningar kräver gemensamma lösningar. Därför är ett väl fungerande internationellt regelverk helt avgörande för att vi ska kunna ta oss an framtiden och övervinna de svårigheter vi nu möter.

Samarbete och samförstånd måste till för att vi ska nå målen i Parisavtalet och även alla de ambitiösa och livsviktiga Agenda 2030-mål som världen har enats om. Det är mål som ska hindra ett skenande klimat, vilket annars kommer att leda till stort mänskligt lidande och massdöd av djur och natur – något som redan pågår och eskalerar. Det är mål som ska lyfta människor ur fattigdom, förbättra deras livschanser och göra dem fria att delta i demokratin och forma sina egna liv. Detta gäller inte minst kvinnorna, som i århundraden har hållits tillbaka, utan makt och formell befogenhet att förändra.

Varje mål i Agenda 2030 är otroligt viktigt, och att nå målen är på många sätt avgörande för vår framtid. Det handlar inte minst om att vi ska kunna lämna efter oss en beboelig värld till våra barn. En planet förödd av klimatförändringar och krig är inget arv att vara stolt över. Därför måste

vi arbeta tillsammans, så att vi i stället kan lämna efter oss en bättre och fredligare värld.

Därför blir jag ändå glad när jag läser om Sveriges arbete i FN:s säkerhetsråd och det vi har lyckats åstadkomma under vår tid där. I en orolig omvärld är säkerhetsrådets uppgift, att värna fred och säkerhet, helt central. Genom att vara en tydlig kraft som har stått upp för mänskliga rättigheter, folkrätten, jämställdheten och det humanitära perspektivet har Sverige visat att det är viktigt och framgångsrikt – och att det också har fungerat – att ha en principfast hållning. Att vi hela tiden, vid alla tillfällen, har hållit fokus på dessa grundläggande och för oss självklara delar har hjälpt till att stärka arbetet i rådet, även nu när vår tid där är slut.

Förutom denna bottenplatta, som har lyft nivån, har de fyra tematiska områden som Sverige har arbetat för och fokuserat på gett resultat.

Fru talman! Vi har i allra högsta grad drivit den feministiska utrikespolitiken även i säkerhetsrådet, och vi har konsekvent arbetat för kvinnor, fred och säkerhet. Det har resulterat i att säkerhetsrådet tydligt markerat mot sexuellt våld i krig och konflikter och i att det skett en markant ökning bland de kvinnoorganisationer som nu är aktiva i rådets arbete. Att säkerhetsrådet stärkt sin praxis när det gäller att inkludera kvinnors och flickors perspektiv stärker också på sikt rådets – och hela världssamfundets – arbete och de viktiga resultat som måste fram.

Sverige har under hela vår tid i säkerhetsrådet även konsekvent drivit på för ett mer förebyggande arbete när det gäller krig och konflikter. Vi kan inte bara stå och titta på en eskalerande utveckling utan att försöka gripa in i ett tidigt skede. Att förhindra konflikt måste ändå vara prio ett. Det minskar det mänskliga lidandet och leder till att färre människor blir svårt sargade till både kropp och själ. Direkta framgångar har vi bland annat kunnat se i processen för en fredlig maktövergång i Gambia och i arbetet med FN:s fredsbyggnadskommission.

Också det arbete som har gjorts inom ramen för säkerhetsrådets arbetsgrupp gällande barn och väpnad konflikt är en viktig del. Allt förebyggande måste starta med tidiga insatser, och barnen är ju vår framtid. Att skydda barnen i dag förhindrar konflikter i morgon. Denna enkla sanning var även namnet på den debatt som hölls i juli 2018 och som ledde till lanserandet av en process för framtagandet av praktiska riktlinjer för hur barnfrågor ska integreras i medling och fredsprocesser. Det är något man kunde tro redan fanns, men så var uppenbarligen inte fallet.

Att skydda barn och ha ett barnperspektiv är otroligt viktigt i sig, för individens frihet, men det är också ett kraftfullt verktyg i allt förebyggande arbete – inte minst när det kommer till konflikter. Men som vi tyvärr ser tydligt runt omkring oss är det förebyggande arbetet långt ifrån tillräckligt. Därför är även konflikthantering och fredsbyggande nödvändiga fokusområden.

Genom vår plats i säkerhetsrådet har Sverige spelat en roll i att hantera några av vår tids svåraste kriser och konflikter. Flera av dem har nämnts i dag. Det gäller kriget i Jemen, insatser i Syrien, arbetet med att skapa fred på Afrikas horn och arbetet för att rådet ska hålla fast vid tvåstatslösningen i Israel–Palestina-konflikten. Listan över Sveriges arbete för fred och säkerhet i världen genom säkerhetsrådet kan göras betydligt längre, men allt finns i skrivelsen. Jag hänvisar därför till den; det är väldigt intressant läsning.

Fru talman! Klimatfrågan är vår tids största ödesfråga, och med tanke på hur den påverkar människors livsvillkor och möjlighet att leva är den också en av vår tids största säkerhetsfrågor. Vi i Miljöpartiet har länge drivit på för att uppmärksamma kopplingen mellan klimatet och dess påverkan på säkerhet. Den kopplingen har aldrig varit tydligare än nu, och det är tack vare regeringens och Sveriges arbete i just säkerhetsrådet som den har kommit upp på den internationella agendan. Det är det svenska ledarskapet som har gjort att säkerhetsrådet har kunnat enas om att tydliggöra kopplingen mellan säkerhet och klimatförändringar i hela sitt arbete.

Vi vet nämligen att det är ett förändrat klimat, och konsekvensen av det, som en framtida säkerhetspolitik behöver utgå från. Vi ser redan i dag hur människor tvingas bort från sina hem på grund av klimatförändringar samt hur krig och konflikter breder ut sig i torkans spår. Att den kopplingen nu har gjorts i säkerhetsrådet betyder mycket för världens samlade klimatarbete, och det hade aldrig hänt om Sverige inte drivit på.

Det är tack vare Sveriges och regeringens ansträngningar att i alla forum lyfta klimatfrågans tydliga koppling till säkerhetspolitiken som frågan nu är förankrad på säkerhetsrådets dagordning, och genom det skickas en tydlig signal till FN:s alla institutioner: Klimatfrågan är vår tids stora säkerhetsfråga. Det är nämligen bara genom att möta hotet från ett förändrat klimat – genom att minska effekterna, minska utsläppen och göra klimatanpassningar – som vi stärker de samhällen som drabbas och kan minska de säkerhetspolitiska riskerna med detta.

Regeringens skrivelse tar även upp många andra områden där extra arbetsinsatser gjorts, och många av dem är otroligt viktiga. Det handlar om fredsinsatser, humanitära frågor, ansvarsutkrävande och inte minst skydd av civila. För oss miljöpartister är det en självklarhet att de mänskliga rättigheterna är universella. De ska gälla alla, alltid och över alla landsgränser. Att Sverige under två års tid har varit en del av säkerhetsrådet, vilket gett oss en tydlig plattform för att globalt driva på för feminism, fred och klimaträttvisa, är vi otroligt stolta över.

Hela den lista som skrivelsen består av – bottenplattans utgångspunkter, temaområden, geografiska områden och allt annat – är i sig ett bevis på att ett litet nordiskt, glest befolkat land faktiskt kan åstadkomma global förändring. Det slår mig också hur oerhört intensivt, målinriktat och kompetent våra tjänstepersoner och företrädare har arbetat med detta, och jag instämmer i det tack som har framförts till alla dem som har slitit före, under och efter vår tid i rådet.

Trots de stora utmaningar i FN-systemets och säkerhetsrådets funktionssätt som finns ger detta mig lite hopp inför framtiden. Om den politiska viljan finns – och det är otroligt viktigt att understryka: om den politiska viljan finns – och verktygen är på plats kan det internationella samfundet nämligen uträtta stordåd. Det är någonting som verkligen behövs för att vi ska klara de utmaningar som ligger framför oss.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman och ärade ledamöter! Jag är förstas väldigt glad för denna möjlighet att debattera Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet under 2017–2018 här i kammaren.

Det var två intensiva och givande år i världspolitikens mitt. Stundtals var det förstas även två frustrerande år, då meningsskiljaktigheterna mellan de permanenta medlemmarna förhindrade att rådet kunde enas.

Vi ville redan från början bidra till ett säkerhetsråd som kan ta sitt ansvar enligt FN:s stadga och upprätthålla fred och säkerhet internationellt. Vi ville bidra till ett säkerhetsråd som bättre kan möta vår tids nya risker och hot, som kopplingen mellan klimatförändringarna och säkerhet. Vi ville också bidra till ett mer öppet och inkluderande säkerhetsrådsarbete, där de som berörs av vår tids kriser och konflikter – kvinnor, unga och företrädare för det civila samhället – får komma till tals.

I Stockholm hade vi månatliga briefingar för riksdagens utrikesutskott; det fanns alltså gott om möjligheter att framföra förslag och idéer.

Vi har haft återkommande möten med det civila samhället och svensk expertis inom såväl myndigheter som akademi, och vi publicerade veckobrev om arbetet i rådet på regeringens hemsida.

I New York engagerade vi löpande det internationella civila samhället och verkade ständigt för att representanter för det civila samhället skulle kunna briefa rådet. FN-representationen publicerade också löpande videobloggar från rådets arbete. Det kanske viktigaste var att vi engagerade det civila samhället i de länder som står på rådets dagordning. För första gången hade vi lika många kvinnliga briefers till säkerhetsrådet som manliga.

Jag vill rikta ett särskilt tack till alla som bidragit till det svenska medlemskapet och alldeles särskilt till det civila samhället – era inspel, ert stöd, era påtryckningar och era ansträngningar var centrala.

Har då Sverige lyckats med sitt arbete i säkerhetsrådet? Den frågan har två svar.

Mitt första svar är att Sverige har lyckats, därför att vi har stått upp för våra principer och värderingar i ett turbulent tidevarv. Allt Sveriges arbete i säkerhetsrådet har tagit avstamp i den svenska diplomatins hörnstenar: folkrätt, mänskliga rättigheter, jämställdhet och ett humanitärt perspektiv.

Vårt arbete har genomsyrats av den fundamentala insikten om att fred och säkerhet angår alla. Kvinnor måste ges en plats vid förhandlingsbordet. Genom att skydda barn i dag förebygger vi morgondagens konflikter.

Vi satte fokus på klimatrelaterade säkerhetsrisker, och vi motverkade ytterligare tillbakagångar i några av vår tids svåraste kriser i Jemen, Myanmar, Nordkorea och, faktiskt, Syrien. Vi förvaltade det förtroende som FN:s medlemsstater visade genom att välja in Sverige i säkerhetsrådet. Vi har, inte minst, vågat vara obekväma gentemot rådets permanenta medlemmar med en principfast hållning och genom att hålla ihop de valda medlemmarna ordentligt.

Mitt andra svar på frågan om huruvida Sverige har lyckats i säkerhetsrådet är en motfråga: Kan någon enskild medlem av säkerhetsrådet lyckas så länge säkerhetsrådet som helhet inte fullt ut tar sitt ansvar och så länge man använder vetot som man har gjort?

Men att FN:s generalsekreterare António Guterres beskrev Sverige som en brobyggare i säkerhetsrådet när rådet kom på besök till Dag Hammarskjölds gård i Backåkra i april förra året illustrerade att Sverige gjorde skillnad. Ett annat illustrerande exempel är det tack för vårt arbete i rådet som vår FN-ambassadör mottog av maliska kvinnoorganisationer vid ett besök i landet. Så kan det också uttryckas.

Fru talman och ärade ledamöter! Arbetet med medlemskapet i FN:s säkerhetsråd presenterades i den skrivelse till riksdagen som framlades den 11 april och som debatteras här i dag. Jag måste få visa upp den, för det är ju precis som om den inte existerade. Den är på 161 sidor och är, får jag ändå säga, en väldigt gedigen beskrivning av det arbete som har gjorts i olika kommittéer och annat, både geografiskt och tematiskt.

Det är ju detta vi bör diskutera, och jag hoppas att vi kan fortsätta att diskutera det. Vi vill sammanfatta de frågor som säkerhetsrådet hanterade under dessa två år, hur Sverige bidrog till arbetet och även vilka utmaningar som fanns.

Vi är för att göra en oberoende utvärdering av medlemskapet; det har vi varit hela tiden. Vi trodde att riksdagen själv ville göra en sådan, men när riksdagen nu vill att regeringen ska ta ansvar för denna utvärdering välkomnar vi utskottets förslag. En sådan har gjorts också tidigare när Sverige har varit medlem av säkerhetsrådet.

Bland de frågor som jag skulle vilja lyfta fram finns förstas agendan för kvinnors fred och säkerhet. Tack vare att vi har varit så aktiva i denna fråga kunde säkerhetsrådet skärpa tonen när det gäller sexuellt och könsbaserat våld, till exempel genom att införa helt nya sanktionskriterier när det gäller denna fråga.

Svenska initiativ ledde till mer jämställda mandat för FN:s fredsinsatser. Mandaten understryker tydligare kvinnors bidrag till fred och säkerhet och kräver att kvinnor ges utrymme i politiska processer.

Låt mig också nämna Syrien. Vid vårt inträde i rådet gavs Sverige ett särskilt ansvar för den humanitära situationen i Syrien. Det viktigaste resultatet från arbetet i den rollen är kanske att vi ledde arbetet med de resolutioner som möjliggjorde att miljontals syrier fortsatte att få humanitär nödhjälp som mat, vatten och bränsle.

Man kan ondgöra sig över resolutioner och säga att de räcker en timme eller så, men de höjer priset för krigiska insatser. De är dessutom ofta ett svar på det som civilsamhället kräver. Den resolution som vi var ansvariga för, som nämndes här, kom till på just det sättet – som svar på civilsamhällets krav för de nödställda i Syrien.

En annan fråga är Jemen. Sverige arbetar väldigt hårt för att öka rådets engagemang. Vi gav stöd till FN-sändebudet Griffiths ansträngningar för deeskalering och återupptagna fredssamtal. Det blev så småningom en Stockholmsöverenskommelse i december 2018. Jag tror att detta berodde väldigt mycket på det arbete som vi har utfört i säkerhetsrådet.

Ännu ett exempel är Myanmar. Vi arbetade från dag ett för att fästa rådets uppmärksamhet på det alarmerande läget för rohingyer. Det var inte lätt, men vi fick säkerhetsrådet att uttrycka oro med en gemensam röst. Säkerhetsrådet besökte dessutom Myanmar, och ett FN-sändebud utsågs.

Den totala kostnaden har diskuterats. Jag måste få säga att det inte finns något mer att utreda när det gäller kostnaderna. Utrikesutskottet har fått varenda siffra. Allt har redovisats, även för utskottets egen utredare. Varenda siffra finns redovisad fullt ut. Ingenting är mörklagt eller dolt på något sätt. Utskottet har fått denna redovisning, och den ska förstås ingå i en bedömning.

Den kostnad som vi nämner är 65 miljoner kronor under en period av två och ett halvt år. Det motsvarar den budget som vi har haft för detta. Det motsvarar också mindre än 1 procent av Utrikesdepartementets förvaltningsanslag under denna period, och det har verkligen bidragit till att vässa utrikesförvaltningens arbete.

Vi överför våra erfarenheter från säkerhetsrådet till nuvarande och kommande medlemmar i säkerhetsrådet. Till exempel har Tyskland öppet åtagit sig att driva frågan om women, peace and security – om kvinnor, fred och säkerhet. Vi vet att det finns en fortsättning på många av de frågor som vi har engagerat oss i.

Det nordisk-baltiska perspektivet behövs. Därför ger vi nu stöd till Estland och Norge, som vill komma in i säkerhetsrådet.

Nu har jag lyssnat på många inlägg. Jag måste säga en sak: Jag är otroligt stolt över Sverige. Jag är stolt över att vi, mot alla odds, lyckades ta oss in i FN:s säkerhetsråd. Jag är stolt över det arbete som vi utfört där. Jag är stolt över våra diplomater. Tack alla ni som har insett det och även framfört ett tack härifrån!

Det har varit 915 möten under den här tiden. Därutöver har det varit 115 resolutioner, 180 pressuttalanden och 48 ordförandeskapsuttalanden. Det sker också ett praktiskt dagligt arbete. Det handlar om de frågor som nämns i den skrivelse jag nu håller upp.

Det handlar om Afrikanska unionen, Burundi, Eritrea, Gambia, Mali, Somalia, Myanmar, Nordkorea, Cypern, Kosovo, Georgien, Ukraina, Colombia, Haiti och så vidare. Det handlar om arbete i sanktionskommittéer. Det handlar om arbete med barn i väpnad konflikt, där vi har lett ett arbete och varit ordförande.

Allt detta har vi utträttat. Jag måste säga att jag är otroligt stolt över det, för jag tror att det också gör oss till ett säkrare land. Vi samarbetar med så många länder.

Vi gör våra värderingar tydliga i det här arbetet. Kan vi inte också få vara lite stolta? Det hade suttit fint att höra det från fler. När vi nu diskuterar konkret hur vi ska fortsätta att bidra till FN:s insatser och fredsbyggande arbete tycker jag att vi kan framhålla det. Och kanske till sist, fru talman, handlar det om att bli bättre på att förklara vad det är som faktiskt står på spel: samarbete för fred enligt tydliga regler som gäller för alla eller en internationell ordning som präglas av den starkes rätt, osäkerhet, kort-siktiga intressen och oförutsägbarhet.

Fru talman! Jag vill tacka alla ledamöter i utskotten, särskilt förstås i utrikesutskottet, för trevliga debatter. Jag vill också önska alla en trevlig sommar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Österberg (S).

Anf. 30 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att välkomna att utrikesministern är med i debatten och framför allt det arbete som utrikesministern har gjort inom ramen för Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd.

FN är vår viktigaste globala aktör för Sveriges utrikespolitik. Därför har det här arbetet varit extremt viktigt för Sverige.

År 2015, då jag är rätt säker på att Margot Wallström var med, antogs FN:s 17 globala mål för en hållbar utveckling, kallad Agenda 2030. Genom Agenda 2030 har världens länder bundit sig till att bland annat minska fattigdomen, utrota hungern, öka jämlikheten, skapa jämställdhet och stoppa klimatförändringarna.

Vår värld är i dag otroligt ojämlig. Medan de superrika lever i en helt annan värld än oss andra finns det fortfarande väldigt många människor som lever i extrem fattigdom och är i behov av dagligt humanitärt stöd. Genom att ha satt Agenda 2030 högst på vår agenda, såväl lokalt och regionalt som nationellt men också för vårt arbete i EU och i FN, kan vi tillsammans minska världens orättvisor och skapa en bättre värld.

I sommar är det första högnivåmötet i juli. Sedan kommer det att vara ett nytt högnivåmöte i FN i september. Jag undrar, utrikesministern, vilka initiativ regeringen avser att ta vid de här mötena för att Agenda 2030 ska hamna högst upp på dagordningen i FN och i världen i stort. Och vad kan Sverige som land tillsammans göra för att motverka den globala ojämlikheten?

Anf. 31 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Det allra viktigaste är förstås att föregå med gott exempel, att visa hur vi försöker att få våra politikområden att hänga ihop, hur vi agerar i internationella sammanhang, att vi använder bistånds- och utvecklingspolitiken i kombination med utrikespolitiken, att vi arbetar för både jämställdhet och jämlikhet och för att det ekonomiska, miljömässiga och sociala ska hänga ihop.

Jag tror att det också kommer att handla mycket om hur vi hanterar klimatfrågan övergripande och att klimat och säkerhet kommer att bli frågor som vilar över allting annat som vi gör. Men det är också viktigt att vi med inrikespolitiken visar att vi är beredda att ta initiativ och gå före.

Vi är ju lyckliga nog att ha vår FN-ambassadör, som kommer att spela en viktig roll i det här arbetet och vid högnivåmötet.

Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att Sverige många gånger gör ett väldigt bra arbete på det här området. Men när Margot Wallström säger att man ska föregå med gott exempel blir jag ändå lite orolig.

I går hade vi en budgetdebatt här i Sveriges riksdag. Där debatterade vi just den ökade ojämlikhet som Vänsterpartiet ser och hur Socialdemokraterna faktiskt börjat gå den vägen. Vi ser till exempel borttagandet av värnskatte, en skatt som vi har haft i över 30 år i Sverige – 5 procent extra i skatt för dem som har de högsta inkomsterna i Sverige.

Om man ska ta ledartröjan också globalt behöver man ta upp frågor om skatteflykt, som vi vet är ett stort problem för medelinkomstländer och rika länder men framför allt för fattiga länder. Man behöver också ta en diskussion om hur klyftorna ökar och drar isär. Det finns en risk för att vi tänker att så länge vi håller oss väl med Bill och Melinda Gates, så att de skapar bistånd och fördelar sina otroliga resurser, och gör det med alla andra superrika i världen får vi en bättre värld. Men problemet är att vi ens hamnat

där, att enskilda individer har så mycket makt och sådana enorma inkomster att deras ekonomier är större än enskilda länders ekonomier. Samtidigt har vi extremt fattiga och sårbara länder som vi hela tiden måste stå upp för med världens humanitära bistånd.

Vi beskriver det ofta som att vi ger mycket bistånd, och det gör vi från svensk sida. I år kommer vi inte riktigt upp i 1 procent. Det blir 0,98 procent därför att man tog bort 700 000 kronor från regeringens biståndsbudget. Men det kommer egentligen mer pengar från människor som kommer från andra länder, vilka arbetar i Sverige eller andra länder och skickar hem pengar till sina släktingar. Det gör att världens bistånd är alldeles för litet i förhållande till behoven. Därför måste vi öka tempot för att hjälpa de människor som har det tuffast.

Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag har ingen annan syn på verkligheten och gör ingen annan analys.

Det stora bekymret runt om i världen i dag är att det är växande klyftor. OECD, stora banker och alla analytiker vet ju att det inte skapar några goda samhällen när man ökar klyftorna. Men tyvärr har vi också en riksdag med en majoritet som inte delar den synen och som också lägger fram förslag och tvingar oss att göra kompromisser på områden där vi inte alltid skulle önska det, i alla fall inte som socialdemokrater.

Det är bekymmersamt när vi tvingas att göra den här typen av kompromisser, men alternativet är dessvärre mycket värre. Därför måste vi göra så gott vi kan.

Jag tycker inte att vi har något att skämmas för när det gäller vår biståndspolitik eller hur vi agerar runt om i världen. Där får vi för det mesta väldigt höga betyg av dem som bedömer vår politik, så jag tycker att vi ska fortsätta på den vägen. Men även här i Sverige bör inriktningen vara att vi ska minska klyftorna mellan människor också ekonomiskt, precis som vi behöver minska klyftorna mellan stad och land. Då blir det lättare att skapa ett gott samhälle för alla.

Anf. 34 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt börja så här, men jag noterar att utrikesministern känner sig tvingad till något. Det blev jag lite förvånad över att höra. Jag trodde att det var ett fritt val för alla partier att träffa en överenskommelse som just januariavtalet.

Fru talman! Jag förstår att utrikesministern är stolt när hon hänvisar till skrivelsen om Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd. Jag har läst den och kan notera att den är full av stolthet över de egna resultaten. Det är just därför som vi vill syna korten, fru talman, och se en verkligt oberoende utvärdering av hela tiden i säkerhetsrådet för att kunna göra en värdering.

Det låter väldigt mycket som att allt gott har åstadkommit från den svenska sidan, och väldigt lite av problem och misslyckanden lyfts fram. Man behöver ju se båda sidorna för att kunna dra lärdomar för framtiden. Därför hade det varit välkommet om skrivelsen hade haft lite mer självkritik i sin framtoning.

Fru talman! En fråga som jag vill lyfta fram är naturligtvis hur relationen har varit i riksdagen, för den har inte varit helt enkelt. Då tänker jag inte på den historiska säkerhetsrådskampanjen, utan jag tänker på hur vår dialog har varit.

Jag noterar i skrivelsen att det har varit dialoger med övriga medlemsstater, samråd och dialog med företrädare från civilsamhället och experter, och sedan finns riksdagen. Det beskriver rätt tydligt bilden. Riksdagen har informerats och det har varit föredragningar, men det har inte varit en dialog. Den bilden har också präglat relationen i utrikesutskottet. Jag undrar varför, fru talman.

Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Men vi har ju regelbundet kommit för att briefa och lyssna på utrikesutskottet. Varenda månad har ni haft alla möjligheter att säga: Snälla, driv dessa frågor! Den enda person jag kan komma ihåg som under denna period framförde konkreta förslag på sakfrågor som vi borde driva var Birgitta Ohlsson, så länge hon fanns kvar i riksdagen. I övrigt har det varit tyst. Vi har inte hört några förslag. I stället har ni varit kvar i kampanjen och är det delvis fortfarande.

Vi har lyft fram problem i denna skrivelse, och det är självklart att i ett sådant besvärligt världsläge som vi har präglas arbetet av den viktigaste frågan, nämligen Syrienkriget, som nu är på sitt nionde år. Vi beskriver precis hur svårt det är när man använder vetot i säkerhetsrådet.

Men vi har kommit så fort ni har bjudit in oss, eller så har vi haft er hos oss. Har vi inte haft en dialog? Dialogen måste väl handla om att skicka information åt båda håll. Jag tycker att det är lite orättvist att säga så, Kerstin Lundgren, för jag menar att det har funnits alla möjligheter. Vi bjöd in er för att diskutera hur vi skulle föra ut dessa frågor redan när vi startade arbetet med detta.

Jag tycker som sagt att det är orättvist, och fortfarande saknas det vad det är i sak ni menar att vi skulle ha gjort bättre. Kan du ge några exempel, Kerstin Lundgren?

Vetofrågan hör enligt FN-stadgan hemma i generalförsamlingen, inte i säkerhetsrådet.

Anf. 36 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Detta är kännetecknande för hur relationen har varit mellan utrikesutskottet och Utrikesdepartementet. Som Fredrik Malm nämnde fick vi kämpa för att ta oss in i Jägerskåpet och se de hemliga papperen om säkerhetsrådskampanjen. Så började det. Efter många om och men kom vi med ett förslag på hur vi skulle lösa denna långdragna historia, och det var att vi skulle få komma och läsa hemliga papper sittande i ett rum tillsammans.

Fru talman! För den som läser skrivelsen står det tydligt att man har berättat om ordförandeprogrammet för kommande månad, informerat om Sveriges medlemskap genom aktuella veckobrev, haft föredragningar från aktuella tjänstemän och svarat på eventuella frågor. Detta visar att man har informerat men inte sökt en dialog. Jämför med civilsamhället! I en dialog hade utrikesministern hört de förslag som kom och som också återfinns i de reservationer som finns i betänkandet.

Fru talman! Utrikesministern säger konstant att vi inte har kommit med några förslag. Det stora problemet är dock att utrikesministern inte har lyssnat och sökt dialog. Det har varit en trist del i detta arbete. Jag hoppas att det under kommande år blir mer dialog och inte bara information.

Anf. 37 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Detta är djupt sårande. Jag, min kabinettssekreterare och mina medarbetare har regelbundet varje månad varit i utrikesutskottet. Har någon stoppat dig, Kerstin Lundgren, från att fråga något, framföra synpunkter och ha idéer? Är det någon i utrikesutskottet som har hejdat dig? Varför fortsätter du annars att säga dessa hemska saker?

Vi har på alla sätt engagerat oss i utrikesutskottet och svarat på alla frågor. Både konstitutionsutskottet och ni har utrett detta, och vi har visat er alla siffror. Utrikesutskottet har sett allt. Vi har suttit i olika möten, och vi har välkomnat er hela tiden. Jag är ledsen över att behöva säga det, men jag tror att det vilar lite surt sa räven över detta.

Det vi härmed tappar är en diskussion om sakfrågorna. Ge mig ett eller två exempel på saker som du inte fick säga, Kerstin Lundgren, och som var förslag på vad vi skulle ha gjort i säkerhetsrådet!

Detta är sorgligt, för vi har verkligen bjudit in och hela tiden sagt att vi vill ha idéerna med oss. Vi har fått det från civilsamhället, och vi har haft ett format för det varje månad.

Det finns så mycket för utrikesutskottet och Sverige att följa upp vad gäller sakpolitiken. Det är så mycket vi behöver fortsätta att arbeta för här hemma, i EU-kretsen och i FN-sammanhang.

(Applåder)

Anf. 38 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Även jag vill ta tillfället i akt att tacka utrikesministern för att hon deltar i denna debatt om säkerhetsrådet.

Det finns dock många frågor i betänkandet som inte rör säkerhetsrådet. Vi skulle kunna diskutera dem i en evighet, och det får vi säkert skäl att göra en annan gång. Jag tänkte dock rikta in mig på något som jag och ytterligare någon ledamot nämnde i talarstolen, nämligen Israel–Palestina-konflikten.

Det har gått ett antal år sedan Sverige, mot regeringens egna direktiv om erkännande av en självständig stat, valde att erkänna staten Palestina. Anser utrikesministern att möjligheten för Sverige att agera för fred och säkerhet i denna region har förbättrats sedan dess?

Anf. 39 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Ja, jag tycker att det var rätt beslut att ta, och vi har sällskap av 135 andra länder i världen som har gjort en liknande bedömning. Vill man ha en tvåstatslösning, vilket är det som EU förespråkar och som också resolutioner i FN:s säkerhetsråd föreskriver, måste man skapa förutsättningar för palestinierna att agera statsmässigt och givetvis leva upp till alla förpliktelser som följer med det.

Vi anade att det skulle bli starka reaktioner från Israel, och det har vi också sett. Man har velat använda oss som ett avskräckande exempel.

Tyvärr finns det ingen fredprocess i dag. I EU-sammanhang arbetar vi dock konsekvent för att EU:s överenskomna Mellanösternpolitik från 2009 ska ligga kvar. Vi jobbar med andra länder, och en del av dem överväger nu att erkänna Palestina eftersom de ser att utvecklingen går i helt fel riktning. Vi engagerar oss med alla de länder som är intresserade av att nå en fredsuppgörelse och få något som är balanserat och som stöder tvåstatslösningen.

Jag vill också tacka dig, Markus Wiechel, för att du i din inledning sa att du är stolt över Sverige och vad vi har uträttat. Det är en viktig signal till alla som har jobbat hårt för detta.

Anf. 40 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi har uträttat mycket som är bra, även om allt givetvis inte är positivt. Men det gäller att lyfta upp både det positiva och det negativa.

Beträffande min ursprungliga fråga noterade jag inget tydligt svar på om erkännandet har möjliggjort för Sverige att vara en mer aktiv part i fredsprocessen. Däremot noterade jag att utrikesministern står fast vid beslutet att erkänna Palestina.

Jag och många med mig anser trots allt att regeringens agerande i denna konflikt är väldigt ensidigt, till Israels nackdel – något som israelerna instämmer i.

Min fråga kvarstår därför: Menar utrikesministern på riktigt att vår möjlighet att agera som en fredsbevarande kraft har förbättrats sedan Sverige erkände Palestina som självständig stat?

Fru talman! Avslutningsvis vill jag önska utrikesministern och alla dem jag inte nämnde i talarstolen en glad sommar.

Anf. 41 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Dessvärre finns det inte någon pågående fredprocess. Tyvärr väntar vi nu på ett amerikanskt förslag som alla fruktar bara kommer att driva utvecklingen i en negativ riktning.

Jag anser att detta har gett oss möjligheter att prata med palestinierna och också, som vi alltid gör, framföra respekten för Israels behov av säkerhet. Om man inte förstår detta kommer man aldrig att förstå konflikten heller. Vi är inte för den ena sidan. Vi är för en tvåstatslösning, och vi fortsätter att argumentera för det. Då måste man erkänna att Palestina har rätt till en stat och att det bara är så man kan få de två länderna att leva sida vid sida i fred och säkerhet och med respekt för varandra.

Vi är på intet sätt emot Israel, utan tvärtom är vi en vän av Israel. Vi kommer att fortsätta att hävda deras behov för att en tvåstatslösning ska kunna nås. Vi jobbar mycket aktivt med denna fråga i både EU och FN, och vi gör detta baserat på folkrätten och på det som varit en erkänd hållning från EU ända sedan 2009. Det är dessa ståndpunkter vi framför. Sedan driver vi på för att det förhoppningsvis ska bli en aktiv fredprocess.
(Applåder)

Anf. 42 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag vill också framföra ett tack till alla medarbetare som har bidragit till Sveriges insatser under medlemskapet i säkerhetsrådet. Jag vet att många har slitit hårt och gjort fantastiska insatser.

Riksdagen har till uppgift att granska regeringen, och det är just därför vi från oppositionen driver vissa frågor. En fråga som vi återkommer till hela tiden handlar om redovisningarna av kostnaderna för kampanjen. Eftersom vi inte har uppfattat att vi har fått ett svar som är tillfyllest fortsätter vi att driva denna fråga.

Det är inte bara vi som har lyft upp detta, utan även konstitutionsutskottet. Det finns andra instanser med, och därför hoppas jag att vi nu kommer att få en enig riksdag som ställer sig bakom utskottets ställningstagande om en oberoende utvärdering. Jag hoppas att regeringen kommer att sörja för denna oberoende utvärdering snarast möjligt och att vi därmed får en redovisning här i riksdagen.

Jag vill lyfta fram en fråga till i mitt inlägg här. Det handlar om FN:s funktion. FN är viktigt – därom råder ingen tvekan eller skillnad. Sverige har gjort mycket – där råder inte heller någon skillnad – men jag vill lyfta upp att jag, när jag har läst i skrivelsen, inte kan se vad Sverige har gjort för att driva på för reformer inom FN. En plats i säkerhetsrådet ger ju möjligheter att driva på för ett reformerat FN som kan bli mer handlingskraftigt och därmed få ett större mandat när det gäller att arbeta för fred och mänskliga rättigheter. Det handlar både om att arbeta på plats och om att säkerställa att de resultat som uppnås kan kvarstå.

Anf. 43 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Detta är en bra sakfråga om reformer och vetoanvändning, som jag vet intresserar många. Vi har verkligen drivit dessa frågor, och detta framgår av avsnitt 3 och 13 i skrivelsen.

Det handlar om att förbättra arbetsformerna i säkerhetsrådet och också om att kringskära vetot och begränsa vetoanvändningen, men detta görs i generalförsamlingen, inte i säkerhetsrådet. Det har att göra med stadgan.

Vi deltar i olika grupperingar, främst nordiska, där vi diskuterar olika förslag för att begränsa vetoanvändningen. I fall där det kan leda till brott mot mänskligheten, folkmord eller folkrättsbrott ska man inte kunna använda veto. Det finns alltså en rad grupperingar där vi är aktiva och där vi har anslutit oss för att se till att man sakta men säkert tar sig i den riktningen. Detta är dock inte en fråga som finns på säkerhetsrådets dagordning, utan det sker i generalförsamlingen och måste även fortsättningsvis göra det.

I övrigt har vi verkligen drivit på för en reformering av säkerhetsrådets arbete. En sak som vi har gjort mycket medvetet är att försöka se till att vi använder de invalda medlemmarna för att så att säga bilda en motkraft och en motvikt i förhållande till de permanenta medlemmarna och därmed försöka förhindra vetoanvändning. Vi har gjort detta på ett planerat sätt under denna tid, och det har i vissa fall visat sig framgångsrikt att jobba mycket mer på det sättet.

Anf. 44 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! För att hinna med vill jag börja med att tacka talmanskansliet och våra talmän för samarbetet och deras arbete under året. Jag vill också önska utrikesministern en trevlig sommar.

Jag vill säga att vad som är en bra fråga avgör vi som ställer frågorna, fru utrikesminister.

Det finns mycket som går att göra under ordförandemånaderna men också under medlemskapet i säkerhetsrådet, och det är därför jag lyfter upp frågan om att reformera FN. Det är klart att det finns möjligheter under den perioden, och jag hade gärna sett mer om detta i skrivelsen. Det är en oerhört viktig fråga för att ett världsomfattande organ som FN verkligen ska kunna arbeta för fred och mänskliga rättigheter.

I detta ligger också det som handlar om den utvärdering som nu kommer att komma till stånd. Ytterst handlar det om ett förtroende för politiken, och det handlar om ett förtroende för internationella organ, inte bara från oss här i kammaren utan från det svenska samhället. Där har vi alla ett ansvar för att se till att befolkningen har förtroende för det arbete som görs.

Jag ser därför fram emot utvärderingen som kommer, inte bara när det gäller vad som gjorts utan också när det gäller finansieringen av kampanjen. Detta är en viktig fråga som har stor betydelse, inte bara för mig och oppositionen utan för oss alla.

Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag tror att det är få frågor som har utretts så mycket som just frågan om kandidaturarbetet. Den har utretts på längden och tvären av utrikesutskottet självt, men det var tydligen en utredning som var för positiv då ingen någonsin har nämnt den senare. Den tog upp kostnaderna och redovisade dessa tydligt.

Det finns inget som är hemlighållet, utan ni har fått alla siffror redovisade för er, Margareta Cederfelt. Ni har också haft tillgång till allt material, och både konstitutionsutskottet och utrikesutskottet har tittat på dessa frågor. Men det är bra att allt tas med i en utvärdering. Det tycker vi också, så det är klart att vi ska göra det.

Jag ville bara vara vänlig och säga att jag tycker att det var bra frågor, för när det är sakfrågor är det lättare att se hur vi ska ta det hela framåt och inte bli kvar i något som har diskuterats mycket tidigare.

Jag tycker att det är en högst respektabel åsikt att vi bör jobba mer med reformerna. Vi har också gjort detta och suttit i säkerhetsrådet i en tid när det kom en ny generalsekreterare, som har försökt reformera det interna arbetet, alltså hur hela FN-organisationen ska se ut och vad man ska arbeta med i en tid när budgeten blivit mindre och mindre, inklusive för det vi vill göra ute i fält för FN. Därför är detta en superviktig fråga. Ibland räcker dock inte alla våra resurser och vår tid till att hantera dessa frågor.

Jag tycker dock att det är en högst respektabel åsikt att det är viktigt att redovisa ännu tydligare vad vi har gjort för att hjälpa till med reformarbetet. Jag håller med om att själva tilltron till hela FN-systemet och alla FN-insatser har att göra med hur vi har organiserat arbetet. Vi gör det gärna och sysselsätter oss gärna med det i fortsättningen också.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Kammaren beslutade kl. 11.59 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 12.10, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 12.10.

§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 juni

JuU27 Datalagring vid brottsbekämpning – anpassningar till EU-rätten

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet
2. res. 1 (V)

Votering:

302 för utskottet
27 för res. 1
20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 M, 62 SD, 30 C, 22 KD, 18 L, 13 MP

För res. 1: 27 V

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Punkt 2 (Mobil nätanslutningspunkt och lagringstid)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

266 för utskottet
62 för res. 2
1 avstod
20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 M, 30 C, 26 V, 22 KD, 18 L, 13 MP

För res. 2: 62 SD

Avstod: 1 V

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Ilona Szatmari Waldau (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 5 (Ett större skydd för den personliga integriteten)

1. utskottet

2. res. 4 (C)

Votering:

299 för utskottet

30 för res. 4

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 M, 62 SD, 27 V, 22 KD, 18 L, 13 MP

För res. 4: 30 C

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Punkt 6 (En mer omfattande lagringsskyldighet)

1. utskottet

2. res. 5 (S, C, V, MP)

Votering:

165 för utskottet

164 för res. 5

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 M, 62 SD, 22 KD, 18 L

För res. 5: 94 S, 30 C, 27 V, 13 MP

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Punkt 7 (Ett särskilt format för överlämnande av lagrade uppgifter)

1. utskottet

2. res. 6 (M, KD, L)

Votering:

225 för utskottet

103 för res. 6

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 62 SD, 30 C, 27 V, 13 MP

För res. 6: 63 M, 22 KD, 18 L

Frånvarande: 7 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Åsa Westlund (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU28 Polisens tillgång till underrättelser från Försvarets radioanstalt

Prot. 2018/19:108
19 juni

Punkt 1 (Polisens tillgång till underrättelser från Försvarets radioanstalt)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

301 för utskottet

27 för res. 1

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 M, 62 SD, 30 C, 21 KD, 18 L, 13 MP

För res. 1: 27 V

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 L, 3 MP, 1 -

Lars Adaktusson (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU29 Vapenfrågor

Punkt 5 (Ny tillståndsmyndighet för vapenlicensärenden)

1. utskottet

2. res. 3 (SD, C, KD)

Votering:

215 för utskottet

114 för res. 3

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 M, 27 V, 18 L, 13 MP

För res. 3: 62 SD, 30 C, 22 KD

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Punkt 6 (Handläggningstider i vapenlicensärenden)

1. utskottet

2. res. 6 (C)

Votering:

152 för utskottet

30 för res. 6

147 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 27 V, 18 L, 13 MP

För res. 6: 30 C

Avstod: 63 M, 62 SD, 22 KD

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Punkt 15 (Tidsbegränsade licenser)

1. utskottet
2. res. 12 (S, V, MP)

Votering:

195 för utskottet

134 för res. 12

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 M, 62 SD, 30 C, 22 KD, 18 L

För res. 12: 94 S, 27 V, 13 MP

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Punkt 17 (Licenshantering vid vapenbyte)

1. utskottet
2. res. 15 (SD, KD)

Votering:

180 för utskottet

85 för res. 15

63 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 30 C, 26 V, 18 L, 13 MP

För res. 15: 62 SD, 1 V, 22 KD

Avstod: 63 M

Frånvarande: 7 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Christina Høj Larsen (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 23 (Förvaring av vapen)

1. utskottet
2. res. 21 (M, SD, KD)

Votering:

182 för utskottet

146 för res. 21

1 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 30 C, 27 V, 18 L, 13 MP

För res. 21: 62 M, 62 SD, 22 KD

Avstod: 1 M

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Lotta Olsson (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 25 (Införande av vapen till Sverige m.m.)

1. utskottet
2. res. 23 (S, V, MP)

Votering:

196 för utskottet

133 för res. 23

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 M, 62 SD, 30 C, 1 V, 22 KD, 18 L

För res. 23: 94 S, 26 V, 13 MP

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU25 Beskattning av uthyrning av vårdpersonal

1. utskottet
2. res. (V)

Votering:

302 för utskottet

27 för res.

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 M, 62 SD, 30 C, 22 KD, 18 L, 13 MP

För res.: 27 V

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde**AU14 Riksrevisionens rapport om jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken**

1. utskottet
2. res. (S, V, MP)

Votering:

195 för utskottet

134 för res.

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 M, 62 SD, 30 C, 22 KD, 18 L

För res.: 94 S, 27 V, 13 MP

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

AU15 ILO:s rekommendation om sysselsättning och anständigt arbete för fred och motståndskraft

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU8 Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018

Punkt 1 (Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 3 (C, L)

Förberedande votering:

63 för res. 1

48 för res. 3

218 avstod

20 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

107 för utskottet

63 för res. 1

157 avstod

22 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 13 MP

För res. 1: 63 M

Avstod: 62 SD, 30 C, 26 V, 22 KD, 17 L

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 2 V, 2 L, 3 MP, 1 -

Daniel Riazat (V) och Robert Hannah (L) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Barn och väpnad konflikt)

1. utskottet

2. res. 10 (V)

Votering:

302 för utskottet

27 för res. 10

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 M, 62 SD, 30 C, 22 KD, 18 L, 13 MP

För res. 10: 27 V

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Punkt 7 (Irak och Syrien)

1. utskottet

2. res. 15 (SD)

Votering:

245 för utskottet

62 för res. 15

22 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 M, 30 C, 27 V, 18 L, 13 MP

För res. 15: 62 SD

Avstod: 22 KD

Frånvarande: 6 S, 7 M, 1 C, 1 V, 1 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 17 Avslutning

Avslutning

Anf. 46 TALMANNEN:

Ärade ledamöter! Det är nu dags att avrunda och summera ett riksdagsår som inget annat i svensk politik.

Efter en regeringsbildning som tog 134 dagar tillträdde en ny regering vid skifteskonseljen på slottet den 21 januari. Sedan dess har det vanliga politiska arbetet tagit fart, men med delvis nya förutsättningar, något som också har avspeglats i utskottens och kammarens arbete.

Höstens regeringsbildning var en speciell tid i svensk politik som jag tror att vi alla kommer att minnas. Och det gäller nog inte enbart oss här i kammaren.

Mina grannar där hemma i villaområdet i Norrköping har slutat ta en söndagspromenad i kvarteret. De går en talmansrunda. Men det bjuder jag på, precis som kaffe och kakor.

Efter att ha organiserat den mest utdragna regeringsbildningen i Sveriges historia blev jag inbjuden till en prisgala för att dela ut en utmärkelse till Årets organisatör. Man kan fundera över arrangörernas omdöme. Det gjorde också jag, tills jag insåg att jag var det varnande exempel som skulle få pristagarna att framstå i så mycket bättre dager.

Ärade ledamöter! Låt mig återgå till ordningen! För egen del har jag som talman beslutat mig för tre ledord för att ange hur jag skulle vilja att riksdagen som institution arbetar och utvecklas under denna valperiod: demokratin, utskotten och långsiktigheten.

När vi som företräder riksdagen möter medborgarna menar jag att demokratin är ett givet tema. Under valperioden firar vi, under rubriken demokratijubileet, att det gått 100 år sedan vi införde allmän och lika rösträtt för kvinnor och män i Sverige.

Den 17 december 1918 fattade riksdagen det avgörande och historiska principbeslutet om rösträtten. Det var ett avgörande steg på vägen mot demokrati, och vårt jubileum inleddes på dagen 100 år senare. Demokrati-

jubileet ska genomsyra den utåtriktade verksamhet som riksdagen som institution bedriver och avslutas inte förrän 2022, 100 år efter att de första fem kvinnorna tog plats i riksdagen.

Men man ska inte enbart möta jubileet här på Helgeandsholmen. Under valperioden reser jag och de vice talmännen runt till alla län med demokratin som tema. Bland annat inviger vi riksdagens vandringsutställning om jubileet och besöker gymnasieskolor och lärosäten.

Att vi firar demokratin präglade också Öppet hus i riksdagen, talmanens vårmiddag och mitt anförande på Skansen på nationaldagen.

Även under många av mina och de vice talmännens utrikesresor tar vi upp demokratijubileet som en plattform för att samtala om tillståndet för demokratin i världen. Till exempel stod jag och de båda belgiska talmännen värdar för ett seminarium i det belgiska parlamentet om demokrati, när jag och en delegation besökte Belgien i februari.

Men det är inte enbart talmanspresidiets ansvar att bära demokratijubileet. Jag hoppas att ni också vill vara med. Vi i den här kammaren har ett gemensamt och särskilt ansvar för att föra samtal med svenska folket om demokratin i går, i dag och i morgon. Även i en tid som vår, när demokratin utmanas i vårt land och på andra håll, har vi anledning att se tillbaka på historiska segrar. Men det är också upp till oss att lägga grunden för framtidens demokrati.

Det andra ledordet, utskotten, handlar om er ledamöter, det parlamentariska arbetet och det parlamentariska läget. Utskotten har naturligtvis alltid en central roll i den parlamentariska processen, men med en komplicerad mandatmatematik står deras arbete än mer i centrum. Vi behöver, kanske mer än vanligt, arbetsformer som ger oss både god dialog och en bra beslutsprocess. Jag vill gärna bidra till att stärka och utveckla utskottspresidierna, utskotten och utskottskanslierna i detta.

Till exempel pågår nu ett ledarutvecklingsprogram för ordförandena. Jag tror att ledarskapet i utskotten är viktigt för ett bra arbetsklimat och goda resultat. Vi arbetar också i ordförandekonferensen för att utskotten ska kunna lära mer av varandra, och – hoppas jag – röra sig mot mer enhetliga arbetsformer, inte minst för att det ska bli enklare för ledamöterna att röra sig mellan olika utskott. När det gäller beredning av vanliga betänkanden arbetar nu åtminstone 10 av 15 utskott på i princip samma sätt, vilket är en stor förändring jämfört med förra riksmötet.

Mitt tredje ledord är som sagt långsiktigheten. Det handlar i hög grad om ett allmänt förhållningssätt till arbetet i riksdagen. Det berör oss alla, men inte minst Riksdagsförvaltningen i arbetet med stödet till den parlamentariska processen och partierna. Vi behöver blicka bakåt och beakta att vi förvaltar en institution med månghundraåriga anor i byggnader med stort historiskt värde. Samtidigt behöver vi blicka framåt och hela tiden vara redo att utveckla och förändra riksdagens arbete. Vilka krav behöver riksdagen som institution vara redo att möta om fem eller tio år? De ofta stora förskjutningar mellan partierna som vi ser i valen påverkar inte bara kammaren utan också vilket stöd förvaltningen behöver bistå med och hur det stödet bör vara utformat. Det ställer krav på flexibilitet, men också på ett strategiskt arbetssätt.

Riksdagsstyrelsen beslutade i mars om den strategiska planen för Riksdagsförvaltningens arbete under mandatperioden. Att ha en strategisk planering är en del i ett långsiktigt arbetssätt.

Hjärtat i verksamheten – stödet till den parlamentariska processen – är en viktig del i planen. Det ligger väl i linje med min ambition att lyfta fram utskottens betydelse men har förstås en vidare syftning. Säkerhetsarbetet betonas också i planen. Vi behöver fortsätta att utveckla till exempel den fysiska säkerheten och informationssäkerheten, men också arbeta med kontinuitetsplanering så att riksdagen kan fortsätta sin verksamhet under alla förhållanden. En annan ambition är att utveckla relationen mellan ledamöter, partikansliere och Riksdagsförvaltningen, så att roller och förväntningar är tydliga. I detta ligger också att förvaltningen ska skapa en mer enhetlig och samordnad service till oss alla.

Projekt ledamotshuset har nyligen fått starttillstånd av riksdagsstyrelsen och kommer att pågå till 2022, men vi kommer också under åren där-efter att behöva renovera flertalet av riksdagens övriga byggnader. Det innebär att fastigheter och lokaler är en annan betydelsefull del av den strategiska planeringen. Slutligen betonas i planen digitaliseringens betydelse och att vi behöver lägga in en högre växel i digitaliseringsarbetet.

Låt mig också nämna ett par andra aktuella frågor.

Riksdagsstyrelsen har även den här mandatperioden en arbetsgrupp för jämställdhet. Den leds av förste vice talman Åsa Lindestam med andre vice talman Lotta Johnsson Fornarve som vice ordförande. Riksdagsstyrelsen har också antagit ett handlingsprogram för jämställdhet. Riksdagen som institution ska vara en förebild i jämställdhetsarbetet. En riksdag med en jämställd arbetsmiljö för kvinnor och män borde vara en självklarhet. Jag är övertygad om att det också är vad väljarna förväntar sig. Jag vill också i det sammanhanget framhålla betydelsen av att såväl kvinnor som män engagerar sig för att skapa en jämställd riksdag.

Vidare har riksdagsstyrelsen nyligen ställt sig bakom att det ska göras en översyn av vissa frågor som rör ledamöternas ersättningar. Det är angeläget att ledamöter från hela landet har möjlighet att utöva sitt uppdrag i hela Sveriges riksdag på ett bra sätt, och jag kommer att fortsätta att för-svara att ledamöter ska få ersättning för resor och boende.

Samtidigt måste ersättningssystemen vara legitima och väl avvägda, och det måste vara en självklarhet att alla följer de regler som gäller. Brott mot reglerna riskerar att skada förtroendet för riksdagen och riksdagens ledamöter på ett generellt plan, vilket är mycket allvarligt.

Ärade ledamöter! Jag får börja avrunda på en lite mer personlig not, så här bara oss emellan. Jag tror att vi var och en har en egen berättelse om hur vi upplevde den långa politiska hösten 2018. Ungefär hundra av er ledamöter är nya sedan valet. Ni skulle börja lära er riksdagsarbetet och börja forma ert uppdrag som ledamöter i en situation när riksdagen inte arbetade på vanligt sätt.

Jag har hört från många av er att ni upplevde att det var en märklig tid. Jag vet också att någon kom in lite senare under hösten i riksdagen och genomförde sin allra första votering den 14 november när vi prövade mitt första förslag till statsminister här i kammaren. Onekligen en lite speciell inledning på en riksdagstjänstgöring. Jag vill gärna säga att jag är imponerad av det engagemang och den energi som ni har visat under ert första år i riksdagen under dessa speciella förhållanden.

För min egen del var förstås den 24 september en mycket speciell dag. Jag är fortsatt ödmjukt tacksam för att jag då fick kammarens förtroende

att vara riksdagens talman. Det jag inte insåg den 24 september när klubban föll i bordet var att jag direkt efter talmansvalet blev av med min rösträtt här i kammaren. Helt plötsligt kom någon annan in och skulle sätta sig på min stol på östgötabänken, nämligen min värderade ersättare John Widgren. Det var lite chockartat, får jag erkänna.

Jag blev hastigt utlotsad ur kammaren och stod plötsligt i en korridor här bakom medan ni fortsatte kammarsammanträdet. Oss emellan kan jag säga att det kändes lite som att jag hade hamnat i filmen *Love Actually*. Det är säkert många av er som har sett den. Ni vet scenen när Hugh Grant precis har blivit premiärminister och kommer till 10 Downing Street för första gången. Han kliver in. Där står alla medarbetare på rad, och så blir han presenterad för dem.

Jag stod i korridoren. Där stod en rad med personer som sa: Hej, vi är din stab. Jaha, hej, sa jag. Nu ska du hålla tal och avtäckta Urban Ahlins porträtt, sa de. Vi har skrivit ditt tal, varsågod. Jaha, sa jag, tack. Och här är Urban Ahlin. Jaha, hej, sa jag. Hej, sa han. Så gick vi till sammanbindningsbanan. Vad övrigt är, för att parafrasera Hamlet, är regeringsbildning.

Årade ledamöter! Det var min första upplevelse denna höst.

Avslutningsvis vill jag tacka er var och en för ert arbete i riksdagen under detta ovanliga riksmöte.

Jag vill också rikta ett varmt tack till talmanspresidiet, riksdagsdirektören och alla medarbetare i Riksdagsförvaltningen för ett mycket gott samarbete. Riksdagsförvaltningen har 670 anställda inom en lång rad olika yrkesområden, och de är alla viktiga för att riksdagsarbetet ska fungera. De anställda på partikanslierna är nödvändiga för att det politiska arbetet ska kunna bedrivas – ett tack också till er.

Nu stundar en härlig sommartid. Jag vill passa på att önska er alla en glad, solig och innehållsrik sommar med Evelyn Lindströms ord i sången *Nu grönskar det*.

”Med öppna ögon låt oss se på livets rikedom som gror och sjuder överallt där våren går i blom!”

Tack!

(Applåder)

Anf. 47 Ålderspresident BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Med tanke på den varma applåden skulle jag egentligen inte ha behövt säga någonting.

Jag vill först på alla ledamöters vägnar instämma i de tack som talmannen har uttryckt till Riksdagsförvaltningens personal och till de vice talmännen. Jag vill också rikta ett tack till talmannen från oss ledamöter.

Det har varit ett ganska märkligt år för oss alla, och jag har som ålderspresident några att jämföra med. Många är nya i riksdagen, och andra har fått nya uppgifter. Det gäller även talmannen.

Talmannen inledde torsdagen den 26 september enskilda samtal med företrädare för riksdagspartierna. Det blev många rundor, många samtal och väldigt mycket kaffe.

Det blev en borgerlig budget. Det hann bli jul. Det hann bli nyår. Först den 16 januari kunde talmannen lägga fram ett förslag till riksdagen om en ny regering bestående av företrädare för Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Talmannen har också varit utanför Stockholm, på besök i Finland respektive Norge. Det har varit Brysselbesök och EU-talmanskonferens i Wien. Lettlands, Islands respektive Armeniens talmän har besökt talmannen i riksdagen. Det har hållits Öppet hus, det har varit EU-parlamentsval och självklart väldigt många debatter här i kammaren.

Om några dagar firar vi midsommar i Sverige. Midsommar är kanske den mest älskade helgen i Sverige. Jag hoppas att talmannen får både sill och en och annan kaka. Men framför allt önskar jag och kammarens ledamöter talmannen och hans familj en riktigt fin och avkopplande sommar.

Tack för det här verksamhetsåret! Vi ses till hösten igen.
(Applåder)

Prot. 2018/19:108
19 juni

Avslutning

§ 18 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 18 juni

2018/19:294 Kommunernas ekonomi

av *Ulla Andersson* (V)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 18 juni

2018/19:793 Handläggningstiderna på Havs- och vattenmyndigheten

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2018/19:794 Straffrabatten för unga

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 19 juni

2018/19:714 Regeringens sjukförsäkringspolitik

av *Nooshi Dadgostar* (V)

till statsrådet *Annika Strandhäll* (S)

2018/19:732 E-recept i Norden

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet *Ann Linde* (S)

Prot. 2018/19:108
19 juni

2018/19:743 Kompensation till flygresenärer

av *Lars Beckman* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2018/19:748 Mindre ändringar av ledningars sträckning

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:751 Framtiden för svensk kärnkraft

av *Tomas Tobé* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 12.39.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 14 anf. 23 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 11.59 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
§ 3	Avsägelser	1
§ 4	Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 5	Utökning av antalet suppleanter.....	2
§ 6	Val av extra suppleant.....	2
§ 7	Meddelande om återrapportering från Europeiska rådets möte	2
§ 8	Anmälan om avskrivning av proposition.....	2
§ 9	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
§ 10	Anmälan om granskningsrapport	3
§ 11	Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 12	Riksrevisionens rapport om jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken	4
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU14	4
	Anf. 1 PATRIK BJÖRCK (S)	4
	Anf. 2 CICZIE WEIDBY (V).....	4
	Anf. 3 LEILA ALI-ELMI (MP)	6
	Anf. 4 JOSEFIN MALMQVIST (M)	8
	Anf. 5 EBBA HERMANSSON (SD)	9
	Anf. 6 SOFIA DAMM (KD)	10
	Anf. 7 GULAN AVCI (L)	11
	Anf. 8 PATRIK BJÖRCK (S) replik	14
	Anf. 9 GULAN AVCI (L) replik	14
	Anf. 10 PATRIK BJÖRCK (S) replik	15
	Anf. 11 GULAN AVCI (L) replik.....	15
	Anf. 12 TALMANNEN.....	16
	(Beslut fattades under § 16.).....	16
§ 13	ILO:s rekommendation om sysselsättning och anständigt arbete för fred och motståndskraft	16
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU15	16
	(Beslut fattades under § 16.).....	16
§ 14	Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018	16
	Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU8	16
	Anf. 13 MARGARETA CEDERFELT (M)	16
	Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD)	18
	Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C).....	21
	Anf. 16 HÅKAN SVENNELING (V).....	23
	Anf. 17 LARS ADAKTUSSON (KD)	25
	Anf. 18 HÅKAN SVENNELING (V) replik	27
	Anf. 19 LARS ADAKTUSSON (KD) replik	27
	Anf. 20 HÅKAN SVENNELING (V) replik	28
	Anf. 21 LARS ADAKTUSSON (KD) replik	28
	Anf. 22 FREDRIK MALM (L)	29
	Anf. 23 OLLE THORELL (S).....	31
	Anf. 24 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	33
	Anf. 25 OLLE THORELL (S) replik	33

Anf. 26 MARGARETA CEDERFELT (M) replik	34
Anf. 27 OLLE THORELL (S) replik	34
Anf. 28 JANINE ALM ERICSON (MP)	34
Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	36
Anf. 30 HÅKAN SVENNELING (V) replik	39
Anf. 31 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	40
Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V) replik	40
Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	41
Anf. 34 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	41
Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	42
Anf. 36 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	42
Anf. 37 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	43
Anf. 38 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	43
Anf. 39 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	43
Anf. 40 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	44
Anf. 41 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	44
Anf. 42 MARGARETA CEDERFELT (M) replik	44
Anf. 43 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	45
Anf. 44 MARGARETA CEDERFELT (M) replik	45
Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	46
(Beslut fattades under § 16.)	46
Ajournering.....	47
Återupptaget sammanträde.....	47
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 juni.....	47
JuU27 Datalagring vid brottsbekämpning – anpassningar till EU-rätten	47
JuU28 Polisens tillgång till underrättelser från Försvarets radioanstalt	49
JuU29 Vapenfrågor	49
SkU25 Beskattning av uthyrning av vårdpersonal	51
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	51
AU14 Riksrevisionens rapport om jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken.....	51
AU15 ILO:s rekommendation om sysselsättning och anständigt arbete för fred och motståndskraft	51
UU8 Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018.....	52
§ 17 Avslutning	53
Anf. 46 TALMANNEN	53
Anf. 47 Ålderspresident BEATRICE ASK (M).....	56
§ 18 Anmälan om interpellation	57
§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar	57

§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	57	Prot. 2018/19:108
§ 21 Kammaren åtskildes kl. 12.39.....	58	19 juni
